Муркаш район хаçачĕ

Çĕнтерÿ ялавĕ

1944 çулхи çу уйăхĕн 5-мĕшĕнчепе тухать

57 (8018) № ✻ Шăмат кун, 2012 çулхи утă (июль) уйăхĕн 28-мĕшĕ ✻ Хакĕ ирĕклĕ

Çĕнĕ çăкăрăн пĕрремĕш бункерĕ

Вырмана тухнă май кашнийĕнех умра çĕнĕ те ырă тĕллевсем. Сăн ÿкерчĕкре сулахайран сылтăмалла: хуçалăх ертÿçи М. Шишокин, çĕнĕ тырăна пĕрремĕш бункер çапса тĕшĕленĕ С. Наумов комбайнерпа ăна пулăшакан В. Иванов, З. Степанова тĕп агроном , 23-мĕш вырмана хутшăнакан М. Иванов водитель.

«Восток» хуçалăхра пурнăçпа тан пыма тăрăшнине утă уйăхĕн 26-мĕшĕнче кунти Арман уйне çитсен тепĕр хут тĕл пултăм. С. Наумов тытса пыракан «Енисей-1200» комбайн «московская-39» кĕрхи тулă пуссинче черетлĕ вырмана çул парса пĕрремĕш бункер тултарчĕ.

– Вырмана «хир карапне» тăрăшса хатĕрлерĕмĕр те районта пуринчен малтан патшалăх техника надзорĕн инспекцийĕнчен ĕçе тухма ирĕк илтĕмĕр. Вырмана тирпейлĕ ирттерес ĕмĕтпе хире тухрăмăр, – терĕç С. Наумов комбайнерпа ăна пулăшакан В. Иванов.

Хуçалăх ертÿçи М. Шишокин та, тĕп агроном З. Степанова та ĕçлекенсемпе юнашарах. Вĕсен сăмахĕнчен хуçалăхăн кăçалхи вырмара 84 гектар кĕртрисем тата 241 гектар çуртрисем вырса кĕртмелли палăрчĕ. Çак ĕç калăпăшне çĕнме хирте 2 комбайн ĕçлĕ. Паян СК-5 «Нива» комбайна ĕçе хатĕрлессипе Л. Михайловпа Р. Васильев паркра юлашки ĕçсем пурнăçлатчĕç.

– Механизаторсем туслă ĕçленипе паян кăна сенаж вĕçлерĕмĕр. Пĕр ĕçе тепринпе сыхăнтарса кăнтăр иртсен вырмана тухрăмăр. Кĕрхи кунăн кашни уяр сехечĕ паха, – терĕ комбайнерсене ăнăçу сунса хуçалăх ертÿçи М. Шишокин.

Хиртен таврăннă май йĕтем çине кĕрсе тухрăмăр. Кунта та тырă алмалли-типĕтмелли агрегатсем ĕçе хатĕр. Вырмана хатĕрленсе хуçалăх çĕнĕ ÿпле туни Мулкачкассисем алă усса ларманни пирки калать. 5-мĕш çул вырмана машинист пулса хутшăнакан А. Иванов **(иккĕмĕш сăн ÿкерчĕкре)** хăйсем çĕнĕ тырă йышăнма хатĕррине çирĕплетрĕ.

Çапла, ĕнер «симĕс ĕç çинче» вăй хунă хуçалăх ĕçченĕсем паян тулли кăмăлпа вырмана тухрĕç.

А. БЕЛОВ.

Вырма-2012

Кĕске справка. Çурла уйăхĕ алăкран шаккаканă вăхăтра пирĕнтен кашниех вырма пирки сăмах хускатать. Вулакансене пĕлме. Кăçалхи вырмара районти çĕр ĕççенĕн пĕтĕмпе 13637 гектар çинчен тĕш тырăпа пăрçа йышши культурăсене пуçтарса кĕртмелле. Уйрăмах пысăк лаптăксем «Свобода» (1074 гектар), «Ударник» (1018 га), Суворов яч. хис. (790 га), Ильич яч. хис. (700 га) хуçалăхсенче. Пĕрлешÿллĕ кооперативсемпе хресчен (фермер) хуçалăхĕсенче вырмана пурĕ 51 «хир карапĕ» тухасси паллă. Вĕсемпе пĕрле 5-шĕ çĕннисем пулĕç. Вĕсем А. Пихтеров фермерăннипе «Передовик», «Герой», «Путь Ильича», «ВаСем» хуçалăхсенче.

Пур коллективсенче те вырмари ĕç планĕсем хатĕр, вĕсемпе ĕçлекенсене паллаштарнă.

Паян – Раççей Христос тĕнне йышăннă кун

Виççĕмĕш çул – патшалăх уявĕ

2010 çулхи июнĕн 1-мĕшĕнче Раççей Президенчĕ Дмитрий Медведев «Раççей çар мухтавĕн кунĕсемпе паллă датисем çинчен» Федераллă саккунăн 11 статйине улшăнусем кĕртесси çинчен» Федераллă саккуна алă пуснă. Раççейăн паллă кунĕсем шутĕнче тепĕр дата кун çути курнă – Раççей Христос тĕнне йышăннă кун. Июлĕн 28-мĕшĕнче ăна официаллă майпа виççĕмĕш хут уявлатпăр.

Çак кун Вырăс православи чиркĕвĕ апостолсемпе танлашнă Владимир кнеçе (960–1015) асăнса сума сăвать.

Христос тĕнне йышăннă куна патшалăх пĕлтерĕшне парас ыйтăва Вырăс православи чиркĕвĕ сĕннĕ.

2008 çулхи июнь уйăхĕнче Вырăс православи чиркĕвĕн архиерей соборĕ Апостолсемпе танлашнă светуй Владимир кнеç кунĕнче июлĕн 28-мĕшĕнче аслă уяв уставĕпе кĕлĕ ирттерме йышăннă, кунпа пĕрлех Раççей, Украина тата Беларуç çĕр-шывĕсен ертÿçисене светуй Владимир кнеç кунне патшалăх пĕлтерĕшлĕ кунĕсен шутне кĕртме сĕннĕ.

Раççейре РФ Президенчĕн Дмитрий Медведевăн 2009 çулхи августăн 14-мĕшĕнчи хушăвне тата Правительство председателĕн Владимир Путинăн çав çулхи августăн 27-мĕшĕнчи хушăвне пурнăçланă май Раççей Христос тĕнне йышăннă куна паллă кунсем шутне кĕртессин саккунĕн проектне Культура министерстви туса хатĕрленĕ. Саккун проектне РФ Правительствин Президиумĕн ларăвĕнче 2010 çулхи февралĕн 16-мĕшĕнче пăхса тухнă. 2010 çулхи майăн 21-мĕшĕнче саккун проектне РФ Федераллă Пухăвĕн Патшалăх Думи йышăннă, майăн 26-мĕшĕнче РФ Федераллă Пухăвĕн Федераци Канашĕ ырланă.

988 çулта Раççей Христос тĕнне йышăнасси светуй Владимир кнеç ячĕпе çыхăннă. Историксем ăна Аслă кнеç, чиркÿ – апостолсемпе танлашнă кнеç, халăх вара Хĕрлĕ Хĕвел Владимир тесе ят панă.

Кашнин пĕлмелле

Тавралăх илемĕшĕн пĕрле тăрăшар

Хисеплĕ район çыннисем!

Тăван тавралăх илемĕ тата тирпейлĕхĕ кашни çынран килет, хăтлă вырăнта вара пурăнма та килĕшÿллĕ. Шел пулин те паян ку тĕлĕшпе кăмăла хуçаканни нумайрах тĕл пулать. Йĕри-тавра тинкерер-ха. Çырма-çатрасенче, урамсенче, çул хĕррипе тасамарлăх чылай, çакă йăлтах çынсен хуçалăхĕсенчен тухать. Унта вара çунаканни, çĕрекенни – мĕн тĕрли кăна çук пулĕ? Ача-пăча та çакăнтах вылять-чупать, асли те иртсе çÿрет. Пытарма кирлĕ мар, киревсĕрри те куç умне чылай тухать. Уйрăмах юлашки тапхăрта асфальт çулпа иртсе çÿрекенсем çул хĕррине михĕсемпе, хутаçсемпе, хăшĕ вара ахаль кăна тĕрлĕ çÿп-çап пăрахса хăварма пуçларĕç. Иртсе çÿреме те килĕшÿсĕр. Малтанхи кун кăна тиесе кайнă пулсан та çав вырăнта тепĕр куннех тасамарлăх купи ÿсме пуçлать. Палăртса хăварас килет, районта тĕрлĕ тăрăхри делегаци ĕçлĕ çул çÿреве тăтăшах килет. Район сăн-сăпатне вара çак йĕркесĕрлĕх самай варалать.

Москакасси ял тăрăхĕнче çĕнĕ технологипе ĕçлекен полигон хытă кайăш йышăнать. Кунти автомашина кашни ял тăрăхне ятарлă графикпа килĕшÿллĕн тухса çÿрет. Хăш ял пырассине ял тăрăхĕсен ĕçченĕсем маларах пĕлтерессĕ. Çавăнпа та кашниех михĕсемпе хушма хуçалăхра пухăннă каяша палăртнă вырăна илсе тухма пултарать, ăна уйрăм çыннсенчен тÿлевсĕрех йышăнаççĕ. Пĕр рейс тума кăна вунă пин тенкĕ ытла тухса каять, ку ял тăрăхĕн укçи-тенкипе пурнăçланать. Паллах, кашни эрнере турттарса тухма майĕ çук, çакă йăлтах укçа-тенкĕпе çыхăннă. Çавăнпа та кунта чи малтан çыннăн ответлăхĕ, чунлăхĕ, ăнланулăхĕ кирлĕ.

Асăннă йĕркепе килĕшмесĕр хытă каяша палăртман вырăна тухса пăрахакансене вара икĕ пин тенкĕ таран штраф укçи тÿлеттермелли йĕрке пур. Ăна пурнăçлассишĕн ял тăрăхĕн ĕçченĕсем ответлă.

Хисеплĕ ентешсем! Тасалăхпа тирпейлĕх – хамăршăнах. Çавăнпа та кунта кашнин ĕçне тĕрĕс ăнланни кирлĕ.

В. НИКИТИН,
район администрацийĕн пуçлăхĕн çумĕ – капиталлă строительство тата общественность инфраструктурăна аталантарассин управленийĕн ертÿçи.

Республикăра

Фракцисен ертÿçисемпе тĕл пулнă

Утă уйăхĕн 23-мĕшĕнче Чăваш Ен Пуçлăхĕ Михаил Игнатьев ЧР Патшалăх Канашĕн Председателĕпе Юрий Поповпа тата депутатсен фракцийĕсен ертÿçисемпе Анатолий Князевпа («Пĕрлĕхлĕ Раççей»), Игорь Моляковпа («Тĕрĕслĕхшĕн тăракан Раççей»), Дмитрий Евсеевпа (РФКП), Андрей Кулагинпа (РЛДП) ĕçлĕ тĕл пулу ирттернĕ.

Юрий Попов Чăваш Республикин пиллĕкмĕш суйлаври Патшалăх Канашĕ 6 сесси ларăвне ирттернине, унта 115 саккун проектне пăхса тухнине пĕлтернĕ. Республикăн социаллă пурнăçпа экономика аталанăвĕшĕн пĕлтерĕшлĕ саккунсене йышăннă.

Чăваш Ен Пуçлăхĕпе калаçнă май депутатсен фракцийĕсен ертÿçисем хăйсем республикăн саккун кăларакан органĕнче мĕнле ĕçлени пирки каласа кăтартнă.

Политика партийĕсен представителĕсем йывăрлăх çуратакан самантсем пирки сăмах пуçарнă.

Михаил Игнатьев депутатсем çĕкленĕ ыйтусем синче тĕплĕн чарăнса тăнă.

Изольда БЕЛОВА.

Усрава илнĕшĕн – пособи

Республика парламенчĕн депутачĕсем ачана усрава илнĕшĕн (усыновление) пĕр хутчен паракан пособи пирки калакан саккун проектне пĕрремĕш вулавра йышăннă.

Чăваш Республикинче ачасене усрава илесси çулсерен чакса пырать. Акă 2009 çулта 90 ачана, 2010 çулта – 80 ачана, 2011 çулта – 63 ачана усрава илнĕ пулсан, кăçалхи майăн пĕрремĕшĕ тĕлне республикăри 12 ачана кăна усрава илнĕ. Чăваш Енре çак лару-тăру çивĕччине усрава илнĕ чух хавхалантару çуккипе çыхăнтараççĕ. Кун йышши хавхалантарăва ытти регионсенче çирĕплетнĕ. Статистика çирĕплетнĕ тăрăх усрава илекенсенчен ытларахăшĕ – ют çĕр-шывра пурăнакансем.

Çавна май малтанласа шутланă тăрăх пĕр ачана усрава илнĕшĕн пĕр хутчен паракан пособи 300 пин тенкĕне яхăн пулмалла. Ăна 2015 çултанпа тÿлесе тăма палăртаççĕ.

1,5 миллиард тенкĕ ытла

Шăпах çакăн чухлĕ сумма шыраса илнĕ Чăваш Республикинчи суд приставĕсем кăçалхи пĕрремĕш çур çулта. Иртнĕ çул çак вăхăтра ку сумма 1 млрд. та 314 млн. тенкĕпе танлашнăччĕ. 446 млн. тенкĕне федераллă тата консолидированнăй бюджетсене куçарнă. Исполнительнăй производствăпа ĕç укçи 19,3 млн. тенкĕ ытла шыраса илнĕ.

Суд приставĕсем-исполнительсем 2149 парăмçăна чикĕ леш енне кайма чарнă, çапла майпа 3 млн. та 263 пин тенкĕне таварнă.

Службăн дознавателĕсем 411 уголовлă ĕç пуçарнă, вăл шутран 369-шĕ – алимент тÿлессинчен пăрăнса пурăнакансем тĕлĕшпе. Административлă майпа право йĕркине пăснин факчĕсемпе 3 пин ытла ĕç пуçарнă.

Лару

Кун йĕркинчи ыйтусемпе

Депутатсен районти Пухăвĕн черетсĕр 20-мĕш ларăвĕ июлĕн 27-мĕшĕнче район администрацийĕн ларусен залĕнче иртрĕ. Лару ĕçне район администрацийĕн структура подразделенийĕсен ертÿçисем, ял тăрăхĕсен пуçлăхĕсем, предприятисемпе организацисен тата учрежденисен ертÿçисем хутшăнчĕç.

Депутатсем ларура çак ыйтусене пăхса тухрĕç:

1. Депутатсен районти Пухăвĕн 2011 çулхи ноябрĕн 30-мĕшĕнчи «Муркаш районĕн 2012 çулхи бюджечĕ çинчен» йышăнăвне улшăнусем кĕртесси çинчен.

2. Муркаш районĕн тĕрĕслевпе шутлав органĕ çинчен.

3. Нанимателĕн (ĕç паракан) полномочийĕсене пурнăçлакан муниципаллă служащисем служба йĕркелĕхне пурнăçланине тĕрĕслекен тата конфликтлă ларутăрусене татса паракан комисси çинчен.

4. Депутатсен районти Пухăвĕн «Муркаш районĕн Уставне улшăнусем кĕртесси çинчен» йышăнăвĕн проекчĕпе публичнăй слушани ирттересси çинчен.

5. Наградăлама тăратасси çинчен.

Çÿлте асăннă ыйтусемпе депутатсем тивĕçлĕ йышăнусем турĕç.

В. ШАПОШНИКОВ.

Чавса çыртмалла килсе ан тухтăр

Ял пурнăçĕн ыйтăвĕсем тавра

Эпĕ районти «Çĕнтерӳ ялавĕ» хаçатри «Килти хуçалăхсенче ытларах» корреспонденцие питĕ тимлĕ вуласа тухрăм. Унта илсе кăтартнă пек килти хуçалăхсенче тытса усракан майăракаллă шултра выльăхсен йышĕ 11845 пуç пулсан тата ку вăл районĕпе усракан пĕтĕм выльăх йышĕн 69,8 процентĕпе танлашать пулсан, ял хуçалăх предприятийĕсенчи фермăсенче пĕтĕмпе те 30 процент анчах вĕтăх! Уйрăм хуçалăхсене вара никамах та пулăшса кайман. Салатма кăна тăрăшаççĕ. Сутлăх сĕтĕн хакнех илер. Ăна килограмне 7 тенкĕпе сутса килти хушма хăçалăхăн мĕнле тытăнса тăмалла?

Халĕ вара пирĕн пысăк хуçалăхсем мĕн тăваççĕ-ха? 2002 çулта пичетлесе кăларнă Муркаш районĕн кĕске энциклопедийĕнче çак йĕркесем пур: «Районта 177 ял, 13787 уйрăм çынсен харпăр хăйĕн çурчĕ». Халĕ ĕнтĕ вĕсем ун чухнĕ анчах мар. Çав вăхăтрах ĕнесем пĕтĕмпе те 6810 пуç çеç тытса усраççĕ («Ç. я»).

Апла пулсан кашни иккĕмĕш е виççĕмĕш хуçалăхра ăна усрамаççĕ. Хамăр вара уйрăм çынсен килти хушма хуçалăхне аталантаратпăр тетпĕр. Ăçта-ха тĕрĕслĕх?

Район хаçачĕн 2011 çулхи августăн 17-мĕшĕнчи номерĕнче Э. Симакова çырнă статья манăн куç умне пулчĕ. Иртнĕ çул уйрăм çынсен килти хуçалăхĕсенче 7419 пуç пулнă. Халĕ вара, çӳлерех палăртрăм ĕнтĕ, 6810 пуç. 609 пуç чухлĕ чакнă. Ку вĕт вăл 60 пуç выльăхлă 10 кĕтӳ!

Ним шухăшласа тăмасăр сĕт хакне палăрмаллах ӳстерни кирлĕ. Килти хуçалăха уя çине тăратмасăр май çук. Пысăк комплекссенче ытларах продукци илес тесе выльăхсене темĕнле те тăрантараççĕ. Вĕсене сĕт пахалăхĕ интереслентермест, сĕт ытларах суса илсе пултăр. Унсăрăн пирĕн ачасен малашлăхра йӳçĕ турăх кăна, ăна та Аргентинăран е Бразилирен кӳрсе килнине, ĕçме тивĕ.

Ача чухне кĕтӳ кĕтме пĕрре кăна мар çӳренĕ. Кĕтӳре выльăхсен шучĕ 70 пуç таран е ытларах та пулнă. Халĕ вара 40 пуçран кăшт иртет кăна. Вĕсене пĕтĕм ялĕнчен пухаççĕ. Ун чухне Муркашри Колхозная, Красноармейская тата Фронтовая урамсенчен, кăштах Советскипе Ленин урамĕсенчен çавăн чухлĕ пухăннă.

Нумаях пулмасть эпĕ хам ача чухне выльăхсем кĕтсе çӳренĕ вырăнсене çитсе килтĕм. Мĕн курма пулать-ха унта? Улăхçарансем питĕ таса мар, çум курăк айне пулнă. Вар хушшисемпе шырлансем татах пысăкланса кайнă. Вĕсенче никам та йывăç лартмасть. Сăмах май кăçал çуркунне Тутар Республикинче пĕр миллион ытла тĕп йывăç лартса хăварнă.

Хирсем те таса мар. Пусă çаврăнăшне тĕрĕс йĕркелесе пымасан вĕсем ăçтан таса пулччăр-ха. Малтанхи вăхăтра чĕретпе уйсенче тĕрлĕ культурăсем акнă пулсан, халĕ ытларах – урпа. Ăна та пĕр вырăнта темиçе çул акаççĕ.

Çапла, ял хуçалăхĕнче нимĕн шухăшласа тăмасăр палăрмаллă улшăнусем тăвас пулать. Унсăрăн кайран чавса çыртмалла пулса тухĕ.

В. МАСТЕРОВ,
ĕç ветеранĕ.
Муркаш ялĕ.

Тĕне кĕртессин – хăйĕн йĕрки

Православи ыйтăвĕсемпе

Тĕне кĕни çын пурнăçĕнче питĕ пысăк вырăн йышăнать. Вăл кирлĕ те усăллă. Тĕне кĕни çын ырăлăх та çутă енне тăнине, малашне вăл Турă заповечĕсене пурнăçласа Турра яланах чĕрере упрассине пĕлтерет.

Тĕне кĕртессин – хăйĕн йĕрки. Кун пирки тĕплĕнрех ăнлантарса пама Муркашри Владимирски Турă Амăшĕн турăшĕн православи прихучĕн настоятельне Федор аттене ыйтрăмăр.

– Федор атте, тĕне кĕртме çынна малтанах хатĕрлемелле е ку пĕлтерĕшлĕ мар?

– Çынна тĕне кĕртиччен чиркӳре унпа, ача пулсан унăн ашшĕ-амăшĕпе (ача 12 çула çитмен пулсан) чăн тĕн çинчен пĕлтерекен калаçусем ирттереççĕ. Калаçу кашнинпех уйрăм пырать, çавăнпа та калаçу конкретлă мĕн пирки пуласси те, унăн вăрăмăшĕ те çын хăйĕн аталанăвĕн мĕнле тапхăрĕнче пынинчен килет.

Тĕне кĕртме чи кирлĕ услови – тĕне кĕрес текенĕн православи ĕненĕвĕ тата унра ӳкĕнӳ туйăмĕ пулни. Марк çырнă таса Евангелире акă мĕнле калани пур: «Кам ĕненсе тĕне кĕрĕ, вăл çăлăнĕ; кам ĕненмĕ, вăл айăплă пулĕ». Вĕсен ĕненĕвĕ малашне Турă сăмахĕне тата Чиркӳ каланипе килĕшӳллĕн пурăнассине куçмалла.

– Калаçу, тĕпрен илсен, мĕн пирки пырать?

– Калаçăва май пур таран нумайрах та анлăрах ирттерме тăрăшмалла. Малтанхи калаçура, паллах, çын тĕне кĕрес шухăшĕ мĕнле аталаннине пĕлме тăрăшатпăр, çак таса ĕçĕн пĕлтерĕшĕ пирки калаçатпăр. Тĕне кĕрес текенĕн ыйтăвĕсене хуравлатпăр. Тĕн символĕ пирки, библири тĕп заповедьсем пирки сăмах пуçаратпăр. Каласа панине çын тĕрĕс ăнлантăр тесе тăрăшатпăр. Тĕне кĕрес текене христианство вĕрентĕвĕ тĕрĕх Турă, тĕнче, çын пĕлтерĕшне ăнланса илме пулăшатпăр.

Тĕне кĕртес умĕн ӳкĕнӳ тата çылăхсене каçармалли самант пур. Çынна хăйĕн айăпĕсене йышăнса малашне вĕсенчен писсе çĕнĕ пурнăçпа пурăнма тытăнма кирлĕ çакă, Турра тата Унăн Чиркĕвне итлесе пырса пурăнма.

– Çын чирлет пулсан ăна çав вăхăтрах тĕне кĕртме май пур-и?

– Кун пек чухне ăна тĕне кĕртме юрать. Анчах та тĕне кĕртес умĕн пулмалли калаçусене вăл сывалсанах ирттермелле.

– Кама тĕне кĕртме юрамасть?

– Православи тĕнĕн тата христианство палăртнă кăмăл-сипетĕн тĕпе хунă чăнлăхĕсене йышăнман çынсене тĕне кĕртме пултараймастпăр. Çавăн пекех çын тĕшмĕшлĕхе ĕненет пулсан ăна тĕне кĕртмеççĕ, ĕçе каярах хăвараççĕ: вăл çак таса ĕçĕн пĕлтерĕшне ăнланса иличчен.

Тĕне кĕртес умĕн ирттернĕ калаçусен тĕллевĕ çав çынна Христос пĕвĕ пек тата святой халăх пек Чиркĕве кĕртни пулса тăрать: «Эсир те Христос тăл-пĕвĕ пулатăр, пĕрерĕн-пĕрерĕн Унăн пайĕсем пулатăр» (Коринф çыннисем патне янă малтанхи çыруран). «Эсир суйласа илнĕ йăх, патша пек священниксем, таса халăх, Турă хăй валли суйласа илнĕ çынсем; хăвăра тĕттĕмрен тĕлĕнмелле çутине Чĕнсе Кĕртекенĕн ырăлăхĕсене пĕлтерсе тăма суйласа илнĕ сире;..» – çак йĕркесем те каланине çирĕплетеççĕ. Вĕсене Петр апостолăн малтанхи çырăвĕнче вулама пултаратăр.

– Хăш вăхăтра тĕне кĕни пурпĕрех-и е çук?

– Чиркĕвĕн литурги пурнăçĕнче тĕне кĕртессин тĕпрен пыракан пĕлтерĕшĕ ан çухалтăр тесен Мăн кун умĕн, христианство Чиркĕвĕн вун икĕ тĕп тата аслă уявĕсем умĕн тĕне кĕни вырăнлăрах. Ытти чухне те тĕне кĕме юрать, паллах, анчах та йĕркене пăхăнмалла.

Чи пĕлтерĕшли – тĕне кĕрес текен çын тулли кăмăлпа çак куна кĕтни, хăйĕн пурнăçĕнче питĕ пĕлтерĕшлĕ самант пулассине ăнланса илни.

– Тепĕр ыйту: Муркашри чиркӳре тĕне хăш вăхăтра кĕртеççĕ?

– Тĕне кĕртессине ытларах чухне шăмат кунсенче 12 сехетре ирттерме тăрăшатпăр. Чăн тĕн çинчен пĕлтерекен калаçусем ирттересси пирки вара маларах пирĕнпе çыхăнса калаçса татăлмалла.

– Тавах интереслĕ калаçушăн.

Н. НИКОЛАЕВА калаçнă.

Хĕрӳ тапхăр

Хĕле хатĕрленетпĕр

Майĕпен çуртсене хутса ăшăтас тапхăр патне те çывхаратпăр. Мĕн авалтанах ваттисем çулла çуна, хĕлле урапа хатĕрлеме хушнă. Нимĕн те калаймăн, питĕ вырăнлă сăмахсем. Ку каларăшпа коммуналлă хуçалăх системи еплерех усă курать-ха? Çакăн тупсăмне пĕлме эпĕ район администрацийĕн пуçлăхĕн çумĕнчен – капиталлă строительство тата обществăлла инфраструктурăна аталантарассин управленийĕн ертӳçинчен В. НИКИТИНРАН ыйтрăм.

– Владимир Германович, хатĕрленӳ ĕçĕсем епле шайра-ха, хăшĕсене туса ирттернĕ, хăшĕсем ытларах тимлĕх ыйтаççĕ?

– Çакăн пирки калаçма иртерех пек туйăнать пулин те умра – çуртсене хутса ăшăтас тапхăр. Пĕтĕмĕшле илсен вара çак ĕçĕн хĕрӳ вăхăчĕ пырать. Çакна шкулсенче, ача сачĕсенче, больницăсенче, ытти социаллă сферă объекчĕсенче пыракан ĕçсем те çирĕплетеççĕ. Палăртса хăвармалла, хăш-пĕр йывăрлăхсем те пур. Çапах та палăртнă вăхăтчен йĕркене кĕртсе çитерессе шанас килет.

Хĕле хатĕрленесси вăл – котельнăйсене йĕркене кĕртесси, нумай хваттерлĕ çуртсенче юсав ĕçĕсем тăвасси, çуртсенчи ăшă узелĕсене, ăшă парса тăракан системăсене юсасси-хатĕрлесси. Паянхи кун тĕлне Муркашри пĕрремĕш тата иккĕмĕш котельнăйсенче юсав ĕçĕсем ирттернĕ. Халĕ ку енĕпе Ярапайкассинчинче тимлеççĕ.

Москакассинчи нумай хваттерлĕ тăватă çурта ку таранччен пĕрле хутса ăшăтнă. Халĕ вара (унта пурăнакансем тимленипе) кашни хваттере уйрăммăн хутса ăшăтасси çине куçараççĕ.

– Унччен вăхăчĕ нумай-ха, çапах та хатĕрленӳ ĕçĕсене хăçан вĕçлеме палăртнă?

– Кашни çулах хатĕрленӳ ĕçне октябрĕн 1-мĕшĕ тĕлне вĕçленĕ, кăçал та çаплах палăртатпăр. Унччен вара мĕн пурнăçланин пахалăхне ятарлă ĕç комиссийĕ энергетика тата пурăнмалли çурт-йĕрпе коммуналлă хуçалăх предприятийĕсене вырăна тухса тĕрĕслет, тивĕçлĕ хак парать. Пахалăх ятарлă паспортра курăнать.

Р. ИЛЛАРИОНОВА
калаçнă.

Налук ыйтăвĕсемпе

Çĕнĕлĕхсем пур

Кусман пурлăх тытакан уйрăм çынсемпе транспорт хуçисем июль уйăхĕнче 2011 çулшăн налук уведомленийĕсене заказлă çырусемпе илме тытăнчĕç. Вĕсене массăллă пичетлесе Раççейри Федераллă налук службин Чул хулари регионсем хушшинчи инспекцийĕ ярса парать.

Çĕнĕлĕх кунта – бланкăн тата илмелли пайĕ. Ку вăл – заявителĕн налук уведомленийĕнчи тĕрĕс мар информаци пирки заявлени çырмаллин формы. Халĕ вара налук тӳлекенсем çак заявление çырса тултарса çитмен кирлĕ информаци пирки налук инспекцине пĕлтерме пултараççĕ.

Заявлени 3 пайран тăрать:

1. «Заявленире кăтартнă налук хуракан объект манăн харпăрлăхра çук, эпĕ унпа усă курмастăп». Кунта налук тӳлекен çулталăк пуçламăшĕ тĕлне е нихăçан та унăн харпăрлăхĕнче пулман объектсене палăртса çырма пултарать.

2. «Налук уведомленийĕнче мĕнле объектсемшĕн налук тӳлемеллине кăтартман». Ку ĕнтĕ хăйĕн харпăрлăхĕнчи мĕнле объектсемшĕн налук тӳлемеллине кăтартманни пулать.

3. «Налук уведомленийĕнче тĕрĕс мар даннăйсем кăтартнă». Налук уведомленийĕсене тĕрĕс мар сведенисем кайни пулма пултарать. Калăпăр, налук базине йăнăш кăтартнă (транспорт хатĕрĕн лаша вăйне, çĕр участокĕн кадастр хакне, пурлăхăн инвентаризаци хакне т. ыт. те).

Налук тӳлекен заявление почтăпа ярса пама пултарать (инспекцири ещĕке ямалла) е Раççей Федераллă налук службин Чăваш Республикинчи управленийĕн сайчĕ урлă ярса памалла.

Налук органĕсем заявленисене граждансен ыйтăвĕсене пăхса тухмалли вăхăтра пăхса тухаççĕ. Инспекци чи малтанах хăйĕн даннăйсен бази урлă информацие тĕрĕслет. Техникăлла йăнăш кайнă пулсан ăна тӳрлетеççĕ те ун пирки налук тӳлекене хыпарлаççĕ. Енчен йăнăш кайни налук тӳлевĕн сумми çине витĕм кӳнĕ пулсан, налук суммине çĕнĕрен шутласа налук тӳлекен патне ярса параççĕ.

Енчен те заявленири информаци даннăйсен базин сведенийĕсемпе пĕр килмест пулсан, инспекци регистраци органĕсене запрос ярать.

Хурав илнĕ хыççăн налук органĕн даннăйĕсен базине кирлĕ улшăнусене палăртса заявителе хурав ярса парать.

Енчен те налук органĕн даннăйĕсен базине кĕртнĕ улшăнусемпе налук сумми улшăнмасть пулсан, налук органĕ тӳлев суммине çĕнĕрен шутласа палăртса налук уведомленийĕ хатĕрлет, хуравпа пĕрле ăна налук тӳлекен адресĕпе ярса парать.

Кунсăр пусне 2011 çулшăн пурлăхран илмелли налуксене тӳлемелли тапхăр улшăннă. Уйрăм çынсен пурлăхĕшĕн, транспорт тата çĕр налукĕсене граждансен 2012 çулхи ноябрĕн 1-мĕшĕччен тӳлесе татмалла.

Е. АРСЕНТЬЕВА,
налук тӳлекенсене регистрацилекен, учета илекен тата вĕсемпе ĕçлекен пай пуçлăхĕ.

Список адвокатов

УТВЕРЖДЕН
решением Совета Адвокатской палаты Чувашской Республики от 15.06.2012г. (протокол № 7)

СПИСОК
адвокатов Адвокатской палаты Чувашской Республики, задействованных в деятельности государственной системы бесплатной юридической помощи на территории Моргаушского района Чувашской Республики в 2012 году

№ п/п	Ф.И.О. адвоката	Регистрационный номер адвоката в реестре адвокатов Чувашской Республики	Адвокатское образование	Адрес, по которому планируется осуществлять прием граждан	Телефоны (сот.), электронная почта
1.	Егорова Надежда Алексеевна	21/444	Коллегия адвокатов «Республиканская» ЧР (Моргаушский филиал)	Чувашская Республика, Моргаушский район, с. Моргауши, ул. Мира, д. 9 с.т. 8-906-383-01-00	сот. 8-908-851-92-36
2.	Иванов Владимир Вячеславович	21/342	Коллегия адвокатов «Республиканская» ЧР (Моргаушский филиал)	Чувашская Республика, Моргаушский район, с. Моргауши, ул. Мира, д. 9 сот. 8-906-383-01-00	сот. 8-906-383-01-00
3.	Сорокин Валерий Александрович	21/84	Коллегия адвокатов «Республиканская» ЧР (Моргаушский филиал)	Чувашская Республика, Моргаушский район, с. Моргауши, ул. Мира, д. 9 с.т. 8-906-383-01-00	сот. 8-906-380-91-30

Спортпа юрă-кĕвĕ яланах унпа юнашар

Çынсем тĕрлĕрен пулаççĕ çав. Пĕрисем патне яланах чун туртать. Теприсемпе вара вĕсем хăвна япăх туман пулсан та калаçас та килмест. Măн Сĕнтĕрте пурăнакан В. Егоров вара пĕрремĕш ушкăна кĕрет. Муркашри ветерансен хорне çÿрекенскер, кĕслине йăтса мĕнле сцена çине тухать – сцена тÿрех çуталса каять. Зала тыткăнлама пĕлет вăл: ăшă куллипе те, кĕсле каласа шăрантаракан юррисемпе те. Елчĕк районĕнчи Çĕнĕ Пăва ялĕнче çуралнăскер, ача чухнех юрра-кĕвве юратни ăна паян та пурнăçра пулăшса пырать. Ашшĕ Зиновий Кириллович балалайкăпа ăста вылятчĕ çав. «Чуна йывăртарах чухне тÿрех алла кĕсле илетĕп», – тетВиталий Зиновьевич та. Ун чухне кăна мар. Хĕллехи вăрăм каçсенче ĕçсем вĕçленнĕ хыççăн мăшăрĕпе Альбина Андреевнăпа пĕрле юрă тăсса яраççĕ те чун уçăлсах каять вара. Хĕрĕ те вĕсемпе пĕрле шăрантарать юрăсене.

Мăшăрĕпе иккĕшĕ те Măн Сĕнтĕрти «Янаш» халăх ансамблĕнче вăл мĕн йĕркеленсе кайнăранпах çÿреççĕ. Çавăнпа та Муркашри ветерансен хорне çÿреме чĕнсен хапăллассах килĕшрĕ Виталий Зиновьевич. Çакă ăна спортпа туслă пулма та нимĕн чухлĕ чăрмантармасть. Хăй вăл – физкультура учителĕ. Германинче танксен çарĕнче службăра тăнă хыççăн тÿрех тăван шкулта завхозра, кайран водительте ĕçлеме пуçлать те 2 çултан Канашри педучилищĕне вĕренме кĕрет. Çакăнтах вăл професси илнипе пĕрле мăшăр та «тупать».

Тăван ялта 8 çул ачасене физкультурăна вĕрентнĕ хыççăн мăшăрĕн çуралнă тăрăхне (Галина Андреевна Анатри Олкашра çуралнă) Măн Сĕнтĕре куçса килеççĕ. Кунта та хăйсен юратнă ĕçĕпе ĕçлеме пуçлаççĕ, пĕри ачасене спорта юратма вĕрентет, тепри пуçламăш классене пĕлÿ парать. Сĕнтĕре куçса килсен тепĕр çулхине, 1987 çулта, Виталий Зиновьевич пединститутран заочно майпа вĕренсе тухать. Физкультура урокĕсене ирттернипе пĕрлех шашка-шахмат секцийĕсене ертсе пырать.

Сцена çинчи пурнăçпа спортри ăнăçусене Виталий Зиновьевич пĕрпĕринчен уйăрмасть.

– Сцена çинче те, стадионти пекех, кăтарту тума пĕлмелле, – тет вăл.

Кăтартусем вара унăн, чăннипех те, сцена çинче те, спортра та пурах çав. Вăл кĕслипе анатри чăвашсен такмакĕсене юрлама пуçласан саккăрла çаптарса ташша ярас килет. Сасси чуна тыткăнлать.

Спортра тунă çитĕнĕвĕсене вара 40 ытла кубок, тем тĕрлĕ диплом çирĕплетсе параççĕ. 35 çул шкулта ачасене воспитани панă май шкул администрацийĕн Хисеп грамотинчен пуçласа РФ Вĕрентÿ министерствин Хисеп грамоти таранах пур. Унăн вĕренекенĕ пулнă Э. Савельев учителĕн профессинех суйласа илчĕ: паян ачасене ирĕклĕ майпа кĕрешме хăнăхтарать.

Виталий Зиновьевич вара паян та районта пулса иртекен спорт ăмăртăвĕсене хавассăн хутшăнать. Шашкăлла-шахматла выляссипе те, волейболла та – çапла майпа дипломсемпе те хушăнсах пыраççĕ. Вăл – вырăс шашкилле выляссипе СССР спорт мастерĕн кандидачĕ.

Вĕсенчен те хакли вара – спортра юрă Виталий Зиновьевича пурнăç илемне туйма пулăшни. Мăшăрĕпе иккĕшĕ, хĕрпе ывăл çитĕнтернĕскерсем, ачисене те пурнăçăн кашни самантне хаклама вĕрентнĕ, тĕрĕс çулпа утма хăнăхтарнă. Пĕрпĕрне юратса, килĕштерсе пурăнаççĕ Егоровсем. Спорт, юрăпа ташă вĕсене пурнăçра татах та çывăхлатать.

– Сывă пурнăç йĕркипе пурăнние нимĕн те çитмест, – теççĕ вĕсем.

Л. ПАВЛОВА.
Автор сăн ÿкерчĕкĕ.

Саламлатпăр

Пирĕн юратнă мăшăра, аннене, ырă кăмăллă хунямана, пускилие – Отаркка ялĕнче пурăнакан **Юлия Николаевна АВЕРКИЕВĂНА** паян 55 çулхи юбилейпа ăшшăн саламлатпăр.

Сывлăху сан çирĕп пултăр, кун-çулу вăрăм килтĕр, чир-чĕр çывăха ан пытăр. Тавах сана ырă кăмăлушăн, чун ăшшине пире парнеленĕшĕн. Эпир сана юрататпăр, эс пурришĕн савăнатпăр.

Ăшă салампа: мăшăрĕ, ывăлĕпе кинĕ, хĕрĕпе кĕрÿшĕ, мăнукĕсем, кÿршĕри Смирновсен çемйи.

Юратнă аннене, хунямана, çепĕç чунлă кукамая, хисеплĕ тăвана – Шетмĕпуç ял тăрăхĕнчи Сарчак ялĕнче пурăнакан **Галина Дмитриевна ВОЛКОВĂНА** çитес кунсенче 50 çул тултарнă ятпа чĕререн тухакан чи ăшă сăмахсемпе саламлатпăр.

Пире, 3 ачине, пăхса ÿстерсе пурнăç çулĕ çине кăларнăшăн, ырă сăмахпа вĕрентсе пынăшăн, йывăрлăхра ăнланнăшăн, пулăшнăшăн, пурăнма вăй-хăват хушса пынăшăн сан умра паян çĕре çити пуç таятпăр. Хисеплĕ çыннăмăр! Татах нумай çул таса сывлăхпа пире савăнтарса пурăнма Турри пиллĕх патăр сана.

Пысăк салампа: хĕрĕпе кĕрĕвĕ, ывăлĕсем, мăнукĕ, тăванĕсем.

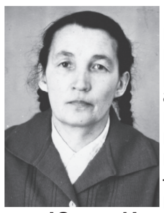

Пирĕн юратнă мăшăра, хаклăран та хаклă аннене, кăмăллă асаннене, хисеплĕ вĕрентекене – Шурча ялĕнче пурăнакан **Юлия Ивановна САВЕЛЬЕВĂНА** паян 83 çул тултарнă ятпа тата мăшăрĕпе Геннадий Васильевичпа çемье çавăрса алла аллăн 61 çул пĕрле пурăннă ятпа чунчĕререн ăшшăн саламлатпăр. Мăнаслă Атăл шывĕн çулĕ евĕр вăрăм ĕмĕр, çăлкуç пек тапса тăракан вăйхал, юман пек çирĕп сывлăх сунатпăр. Пире савăнтарса пурăнма Турри сире пулăшсах пытăр тата нумай çул усратăр. Эпир сире çав тери хисеплетпĕр, юратса пăхса çитĕнтернĕшĕн çĕре çити пуç таятпăр.

Ăша салампа: мăшăрĕ, ывăлĕпе кинĕ, мăнукĕсем, унăн вĕренекенĕсем.

Çул çитменнисен ыйтăвĕсемпе

Ачасен шăпи кама кăсăклантарать-ши?

«Мĕншĕн Йÿçкассинчи вăтам шкул халĕ тин вăраннă?» Çак ыйтăвăн хуравне район администрацийĕ çумĕнчи çул çитмен çамрăксене тата вĕсен прависене хÿтĕлекен комиссин иртнĕ ларăвĕнче комисси ертÿçи Л. Тарасова та, ыттисем те – никам та тупаймарĕ. Çак шкулта вĕренекен икĕ ача шăпи питĕ хумхантарать: пĕри вĕренÿ çулĕнче 126 кун сиктернĕ, тепри – 112! Пĕррехмĕш чĕрĕкрех шкула пымании çине-çинех пулнă, анчах та шкул вĕренÿ çулĕ пĕтсен кăна «чан çапма пуçланă»: вĕсен характеристикисене комиссие ярса панă. Çапла майпа ĕç-пуçа районти комисси çине тиес тенĕши?.. Комисси хальлĕхе хăйĕн полномочийĕсене кура шкул ку таранччен çак лару-тăру тĕлĕшпе конкретлă мĕнле ĕçсем пурнăçланине пĕлес тесе çырупа тухма шутларĕ.

Ашшĕ-амăшĕ пирки мĕн каламаллине вара пĕлмелле те мар. Пĕрин амăшĕ ачине тата тепĕр çул саккăрмĕш класа лартса хăварни çинчен комисси ларăвĕнче кăна пĕлчĕ! Ача вĕренÿ çулĕнче 700 ытла урок сиктернĕ пулсан эсир мĕн тăвăттăрччĕ? Тен хуравĕ вулакансен тупăнать. Амăшĕн тупăнмарĕ. Çак амăшпе комисси членĕсем пĕрремĕш хут мар тĕл пулчĕç ĕнтĕ. Хальхинче унăн çул çитмен ачине хулари паркра ашшĕпе пĕрле(!) эрех-сăра ĕçнĕшĕн тытса чарнă мĕн. Ашшĕ çемьерен тахçанах кайнă, анчах та хулана ачисем пырсан çапла майпа хăналамалла-и вĕсене? Пулăшу пачах та урăхла пулмалла пек. Ача обществăлла йĕркене пăснăшăн вара амăшĕн явап тытмалла – вăл пăхса çитереймен.

Тепĕр хĕрарăм вара – чăн та тĕлĕнмелле хĕрарăм. Вăл виçĕ ача амăшĕ пулсан та ăна пĕрре те амăш тесе калас килмест: кайăк пулнă пулсан вăл куккук пулса çуралатчĕ пулĕ – иккĕленÿ çук. Пĕлтĕр çуркунне «вĕçсе» тухса кайнă та çемьерен, тепĕр çултан кăна килне килнĕ. Ачисем патне тетĕр-и? Çук çав. Амăшĕн капиталĕн свидетельстви патне. Унпа пĕрле килнĕ тепĕр тăватă арçын ахăртнех свидетельствăна илсе хĕрарăма укçа пама шантарнă. Килте документсем хушшинче кирлине тупайманран хĕрарăм кĕçĕн ачине – «пуянлăхне» – хăйпе пĕрле машинăна лартса тухса кайнă. Упăшки тытса чарайман: тăватă арçын хирĕç тăнă. Юрать-ха халĕ ачана киле ашшĕ патне таварнă.

Чуманкасси ял тăрăхĕнчи пĕр ялтан тÿрех виçĕ амăшне комисси ларăвне чĕннĕччĕ. Маларах, çемьесене тĕрĕсленĕ чух, вĕсем ÿсĕр пулнă мĕн, хăйсен амăш тивĕçĕсене йĕркеллĕ пурнăçламан. Анчах та ларăва пĕри кăна килчĕ. Тепĕр иккĕшĕ вăхăт тупайман пулас: эрехĕ ялти лавккарах – инçе каймалла мар, комисси вара – Муркашра. Лавкка хыççăн вара нимĕнле комисси те, ачасем те кирлĕ мар пуль çав.

«Ачасен шăпи амăшĕсене кăсăклантармасть пулсан мĕнле-ха?» – лару вĕçленсен те Федор аттен (вăл та комиссире) ыйтусем пĕтмерĕç. Тен, ачасем тĕлĕшпе тухса тăракан ыйтусене татса пама унпа канашлани амăшĕсен куçне уçĕ? Аса илтерĕпĕр, Федор атте Чăваш Республикинче ачасен прависен уполномоченнăйĕн Муркаш районĕнчи представителĕ. Унăн обществăлла йышăну пÿлĕмĕ район администрацийĕн суртĕнчи 120 пÿлĕмре вырнаçнă (Муркаш сали, Мир урамĕ, 6 сурт). Ĕç вăхăчĕ – кашни уйăхăн пĕрремĕш тата виççĕмĕш кĕçнерни кунĕсем, 13 сехетрен пуçласа 15 сехетчен. Телефон номерĕсем: 8-83541-62-2-31; 8-927-843-24-10.

Н. НИКОЛАЕВА.

Ватăсен айванлăхĕпе усă курас тенĕ

Çĕр ыйтăвĕ – судра

Маларах йышăннă саккунсене çĕнĕлĕхсем е улшăнусем кĕртнине, çĕнĕрен те çĕнĕ саккунсем вăя кĕрсе пынине пур чухне пĕлсе те юлаймастăн. Хăшĕсем пирки вара пĕр-пĕр ĕçе пурнăçлама тытăнсан кăна пĕлетĕн. Ку вăл пирĕншĕн – вăй питти, ĕçлекен çынсемшĕн çапла. Апла 70 çултан иртнисем саккунсене пĕлменнинчен пачах та тĕлĕнме кирлĕ мар. Çавăнпа вĕсен айванлăхĕпе усă курса пуяс текенсем те сахал мар. Акă Ильинка ял тăрăхĕнче пурăнакан икĕ кинемейĕн те (1932 çулта çуралнăскерсем) хăйсен пай çĕрĕсене сутнă чух темĕн тĕрлĕ пăтăрмах витĕр тухма тивнĕ. Вĕсен мĕн пур ыйтăвне Муркаш район сучĕ татса панă.

Ильинка ял тăрăхĕнчи икĕ кинемей (икĕ ĕçе уйрăммăн пăхса тухнă) Чăваш Республикин Пурлăхпа çĕр хутшăнăвĕсен министерствине иксĕм тăратса суда тухрĕç. Иксенче вĕсем хăйсен пай çĕрĕсене сутма 2011 çулхи октябрĕн 7-мĕшĕнче тунă суту-илÿ килĕшĕвне пăрахăçлама ыйтса çырнă.

Çак утăма вĕсем акă мĕнпе ăнлантарчĕç. Ун чухне суйса витернипе тата лару-тăру çапла пулса тухнăран çĕр участокĕсен суту-илÿ килĕшĕвĕ çине алă пуснă мĕн вĕсем. Хăйсем каланă тăрăх çĕр пайĕсемшĕн ытла та йÿнĕ хак палăртнă пулнă имĕш. Суту-илÿ килĕшĕвне тунă хыççăн вара вĕсене (хăйсем шану хучĕ панă çынсем ĕçленипе) пурлăха хаклакан организацирен справка илсе килсе кăтартаççĕ: рынок хакĕпе вĕсен çĕр лаптăкĕсем чылай хаклăрах тăраççĕ иккен. Ватă çынсене çĕр лаптăкĕсене вĕсене парнелеме килĕшÿ тума сĕнеççĕ.

Çапла карчăксене улталаса çак çĕрсемпе пуяс текенсем те тупăннă. Вĕсем ватă çынсен шухăшне пăтратса янă та.

Маларах асăннă килĕшÿпе вара Пурлăхпа çĕр хутшăнăвĕсен министерстви çав вăхăта çĕр пайĕсемшĕн палăртнă суммăна тÿлеме ĕлкĕреймен пулнă.

Ответ тытакан (республикăри Пурлăхпа çĕр хутшăнăвĕсен министерстви) декабрĕн 13-мĕшĕнчи çырăвĕнче килĕшÿсене пăрахăçлама килĕшменни пирки пĕлтернĕ.

Пурлăхпа çĕр хутшăнăвĕсен министерстви хирĕçле иксемпе тухрĕ: Ильинка ял тăрăхĕнче пурăнакан çĕр хуçисем министерствăпа суту-илÿ килĕшĕвĕ тунă хыççăн пай çĕрĕсене урăх çынна парнеленине çирĕплетекен документсене, пай çĕрĕ урăх çын çине куçнине регистрацилес йышăнăва пăрахăçлама ыйтса çырнă.

Пай çĕрĕсен лаптăкĕсене Пурлăхпа çĕр хутшăнăвĕсен министерствине çĕр лаптăкĕсене йышăннин-панин акчĕпе 2011 çулхи октябрĕн 10-мĕшĕнче панă. Çав актăн 2-мĕш пунктĕнче палăртнă тăрăх икĕ ен хушшинче килĕшменлĕхсем çукки тата тÿлеве туллин пурнăçлани пирки палăртнă. Çав çулхи декабрĕн 13-мĕшĕнче министерство çĕр лаптăкне сутакансене суту-илÿ саккунлă пулнине çирĕплетсе пĕлтернĕ.

Раççей Федерацийĕн Граждандла кодексăн 450 статйин 2 пайĕпе килĕшÿллĕн суту-илÿ килĕшĕвне пăрахăçлама пĕр енĕ килĕшĕве пăснă пулсан, килĕшĕве суд йышăнăвĕпе пăрахăçланă пулсан тата ытти йĕркесене пăснă пулсан кăна пăрахăçлама ирĕк пур. Ку тĕслĕхсенче суд çак енсене тупса палăртман. Министерство укçана вăхăтра куçарма пултарайманнине вара çĕр хуçисем хăйсен реквизичĕсене вăхăтра тăратманнипе çыхăннă. Çакна ĕçри хутсене тишкерсе суд çирĕплетрĕ. Каярах çĕрсемшĕн укçа тÿленине çĕр хуçисем счечĕсем çине укçа куçарнин ĕç хучĕсем çирĕплетеççĕ. Апла пулсан саккун йĕркипе килĕшÿсене пурнăçланă.

Килĕшÿсем çине тепĕр çын суйса витернипе тата лару-тăру çапла пулса тухнăран алă пуснине çирĕплетме ыйтса çын никам та испа тухман.

Çапла вара ЧР Муркаш район сучĕ 2012 çулхи апрелĕн 25-мĕшĕнчи йышăнăвĕпе çĕр хуçисен искĕсене суд тивĕçтермерĕ.

А. АЛЕКСЕЕВА,
ЧР Муркаш район сучĕн судйи.

Чун ыратăвĕ

Тавралăх тирпейлĕхĕ е ответлăха çухатни

Кашни çыннăн тивĕçлĕ условипе пурăнма ирĕк пур. Шел пулин те çакă пур чухне те пурнăçланмасть. Йÿçкасси ялĕнчи Çамрăксен урамĕнче пурăнакансем тасамарлăха путнă тесен те йăнăшмăн. Çакăн пирки унта пурăнакансем хăйсен çăхавĕнче палăртнă. Çавна май Йÿçкасси ял тăрăхне çитсе килме тиврĕ.

Çăхавра сăннланă йĕркесем куç умне тухрĕç. Пĕтĕмĕшле илсен кунта тасамарлăх пухăнмалли канализаци системи юрăхсăра тухнă. Çакăнти тĕп системăна инвалидсемпе ветерансем пурăнакан интернат çурт, Йÿçкасси шкулĕ, ача сачĕ, больница уйрăмĕ, 27 хваттерлĕ çурт сыпăннă. Канализаци çăлĕ тулса кайнă пирки кунти тасамарлăх виçĕ метрта вырнаçнă хушма хуçалăх çĕрĕ çине юхать, малалла вара айлăм тăрăх каять.

Çакăнти çĕр пробине пахалăх тĕлĕшпе ятарлă тĕрĕслев витĕр кăларнă. Экспертиза пĕтĕмлетĕвĕ тăрăх унти çĕр санитари нормипе килĕшсе тăмасть. Гигиена нормативĕпе БГКП индексĕ 1 – 10 кл/г пулмалла пулсан кунта вăл 100 кл/г, энтерококк шайĕ те çавăн пекех. Нормативпа шайлашман кăтарту хуçалăхăн пĕтĕм лаптăкĕнче пуçламăшĕнче те вĕçĕнче палăрать. Çакă йăлтах çын сывлăхĕшĕн, пурнăçĕшĕн пысăк хăрушлăх пулса тăрать. Çÿлерех асăннă канализаци системин ĕç-хĕлне тивĕçлĕ шайра йĕркелессинче Йÿçкасси ял тăрăхĕ ответлă. Ăна çитменлĕхсене пĕтерме хушнă.

Г. ВОРОБЬЕВА,
"Роспотребнадзор" управленийĕн территори уйрăмĕн тĕп эксперт специалисчĕ.

Умри тĕллевсене пĕрле пурнăçламалла

Вырма умĕнхи канашлуран

Утă уйăхĕн 24-мĕшĕнче район администрацийĕпе ял хуçалăх управленийĕ пĕрлешӳллĕ хуçалăхсен ертӳçисемпе, инженерĕсемпе тата агрономĕсемпе, хресчен (фермер) хуçалăхĕсен пуçлăхĕсемпе черетлĕ вырма умĕн канашлу ирттерчĕç. Унта пухăннисем малтанах район администрацийĕн ларусен залĕнче Муркаш енĕн пĕрремĕш çур çулти экономикăпа социаллă аталанăвне пăхса тухрĕç. Çавна май район администрацийĕн пуçлăхĕ Р. Тимофеев çĕнĕлле тата пĕрле пулса ĕçлемелли пирки тĕслĕхсем илсе кăтартса ум сăмах каларĕ. Ун хыççăн район администрацийĕн пуçлăхĕн çумĕ – экономикăпа АПК аталанăвĕн тата муниципаллă харпăрлăх управленийĕн ертӳçи В. Ананьев пĕрремĕш çур çула пĕтĕмлетсе анлă доклад туса пачĕ.

– Никам та алă усса ларман, анчах мĕн пурнăçлани те лăпланма сăлтав мар. Çĕнĕ технологисемпе тачăрах ĕçлесси, паянхи кун ыйтакан ĕç формисене пĕрле шыраси, пĕр тĕллев тавра пĕтĕçесси ыранхи ӳсĕмсен никĕсĕ пулнине паянах шута илмелле, – палăртрĕ сăмах пуçламăшĕнче Владислав Кириллович.

Пĕрремĕш çур çулта ял хуçалăх предприятийĕсем туса илнĕ продукци 216,8 миллион тенкĕпе (пĕлтĕрхипе танлаштарсан 105,8 процент) танлашнă. Уйрăмах пысăк кăтартусем «Моргаушская» чăх-чĕп фабрикинче (89,8 миллион тенкĕ), «Свобода» ăратлăх заводĕнче (23,6 млн. тенкĕ), «Ударник» унитарлă предприятире (22,6 млн. тенкĕ), Суворов яч. хис. кооперативра (19 млн. тенкĕ), «Оринино» хуçалăхра (15,6 млн. тенкĕ), Ильич яч. хис. хуçалăхра (13,7 млн. тенкĕ).

Çур çул хушшинче пĕрлешӳллĕ хуçалăхсенче ĕçлекенсен хисепĕ çулталăк каяллахинчен 161 çын сахалланнă. Паян ял хуçалăх предприятийĕсенче 1084 çын вăй хурать. Вĕсен вăтам ĕç укçи январь – июнь уйăхĕсенче 9263 тенкĕпе танлашнă.

Пĕрлехи тăрăшулăхпа пур харпăрлăх формиллĕ ял хуçалăх предприятийĕсем чĕрĕ виçепе 2175 тонна (пĕлтĕрхинчен 81 тонна сахалрах) аш-какай туса илнĕ. Çав вăхăтрах сĕт сăвасси 108 тонна ӳссе 21,7 пин тоннăна çитнĕ. Сăвăма «Путь Ильича» агрофирмăра, «Колос», Чапаев яч. хис., «Свобода», «Герой» хуçалăхсенче 62 – 15 процент ӳстерме мехел çитернĕ.

«Моргаушская» чăх-чĕп фабрикинче туса илнĕ 37,9 млн. штук çăмарта та çулталăк каяллахинчен 1,3 процент ытларах.

– Паян уяр кунăн кашни минучĕсехечĕпе туллин усă курса вырмана хатĕрленмелле. Кĕрхи культурăсем тулли пучахсене усса çĕр ĕçченне хăйсем патне чĕнеççĕ. Хăш-пĕр пусăри тырра аланипех кĕлете хума пулать, мĕншĕн тесен вăл пиçсе çитнипе пĕрлех типĕ те. Çакă вăл – тырăн хăй хаклăхне чакармалли пĕр çул. Ĕçре кунашкал кашни мелпе туллин усă курсан хуçалăхсен экономики те тĕреклĕнĕ, аталану та вăй илĕ, пурнăç условийĕсем те юсанĕç, – терĕ патшалăх техника надзорĕн районти инспекторĕ С. Николаев.

Кун хыççăн Сергей Александрович «хир карапĕсен» юсавлăхĕ çинче чарăнса тăчĕ. Районта пĕтĕмпе 69 комбайн пур пулсан тĕрлĕ сăлтавсене пула (çав шутра механизаторсем çитменнипе ытларах) 18-шĕ уй-хире тухасси иккĕленӳллĕ. Çакнашкал лару-тăрура пĕр «хир карапĕ» пуçне вырмалли лаптăк вăтамран 267 гектар тивет. Комбайнсене вырмана хатĕрленĕ чух асра тытмалли пĕр самант – ĕçе тухма патшалăх техника надзор инспекторĕнчен ирĕк илесси. Çакна валли хăрушсăрлăх правилисене пăхăнса ĕçе хатĕрленĕ комбайн çинче пушар хăрушсăрлăх правилисене пăхăнасси çинче те С. Николаев тĕплĕ чарăнса тăчĕ.

Тырă вырмалли комбайнсене çĕнетессипе те район пĕр вырăнта тăмасть. Паянхи куна А. Пихтеровăн хресчен (фермер) хуçалăхĕ «Полесье-812» комбайн, «Передовик» хуçалăх «Полесье-1218» комбайн çĕнĕрен туяннă пулсан, машинăпа трактор паркĕсене тĕллевлĕ çĕнетессин программипе вырмана тухсах кайиччен çĕнĕ «хир карапĕсем» «Герой», «Путь Ильича», «ВаСем» хуçалăхсене те килсе çитмелле.

Вырма пуçланнипе пĕрлех умра кĕр аки пулнăран ларусен залĕнчи канашлу хыççăн унта хутшăннисем пĕрле пулса элитăллă тата пысăк репродукциллĕ тырă-пулă хирĕсене çитсе унти лару-тăрупа паллашрĕç. Кĕр акире паха вăрлăхпа çеç ĕçлес шутлисем мĕнле культурăна хăш хуçалăхран туянасси пирки те палăртса хучĕç.

Çул çӳрев Е. Андреев яч. хис., Чапаев яч. хис., Чкалов яч. хис., Ильич яч. хис., «Ударник» хуçалăхсен уй-хирĕсем урлă иртрĕ.

Çав кун пиçсе çитнĕ ырашпа кĕрхи тулă пуссисем çинче вырма вăхăчĕ çитнине систерсе ăрша вылятчĕ. Паян та çанталăк уяр. Кун тăршшĕ вара пĕр сехет те 12 минут кĕскелчĕ...

А. БЕЛОВ.

Сăн ӳкерчĕкре: канашлăва хутшăннисем Ильич яч. хис. хуçалăхри таса та тирпейлĕ, пысăк тухăç шантаракан кашни уйрах ĕçлĕ калаçу ирттерчĕç. Кунти çĕнĕлĕхсем кашниншĕнех хавхалантару саманчĕ пулчĕ тесе калас килет. Хуçалăх ертӳçи И. Николаев çĕнĕлĕхсемпе паллаштарсах пычĕ.

Сăмах – специалиста

Ампарсем хатĕр-и?

Район уй-хирĕсенче «хир карапĕсем» ĕçе кӳлĕнсен çĕнĕ çăкăрăн конвейерĕ куллен вăй илсе пырĕ. Çак ĕçри черетлĕ утăм – ампар. Хатĕр-и вĕсем çĕнĕ çăкăр йышăнма?

Тырăна упраннă вăхăтра сăтăрçăсем сиен ан кӳччĕр тесен çĕнĕ тырăччен ампарсене унччченхи çӳп-çапран тасатмалла, юсав ĕçĕсем тумалла, нӳрĕ е аэрозольлĕ майпа дезинфекцилемелле. Нӳрĕллĕ майпа дезинфекци тăвас пулсан опрыскивательпе тырă хранилищин шал енне пĕр тăваткал метр пуçне 50 миллилитр хутăш шучĕпе «фуфанон», «каратэ», «зеон», «актеллик», «кемифос» тата Раççей территорийĕнче усă курма ирĕк илнĕ ытти имçамсемпе пĕрĕхсе тухмалла. Çакăнта ĕç хăрушсăрлăх правилисене çирĕп пăхăнмалла. Аэрозольлĕ майпа дезинфекци ирттерсен ампар пӳлĕмĕсене виçĕ талăк хупă тытмалла.

Çĕнĕ тырă йĕтем çине киличчен йĕтем таврашне те опрыскивательпе имçамламалла. Кунти çум куракĕсене маларах çулса тасатмалла.

Май килнипе усă курса çакна та каласа хăварассăм килет. Ампарсене дезинфекцилеме хуçалăхсем пирĕн пулăшупа усă курма пултараççĕ. Çакна валли вĕсен пирĕнпе çыхăнмалла кăна. Ĕçĕ, паллах, тӳлевлĕ. Пĕр тăваткал метр дезинфекцилеме 2 тенкĕ те 50 пус. Анчах çак суммăра препарат хакĕ те, ĕç тӳлевĕ те. Паянхи куна пирĕн пулăшупа Суворов яч. хис. хуçалăх усă курчĕ те. Пулăшу ыйтса «Путь Ильича», «Свобода», Ильич яч. хис. хуçалăхсем те çыхăнчĕç. Хресчен (фермер) хуçалăхĕсем те катара юлмасса шанатăп. Пирĕн тел.: 62-2-77.

Р. АЛЕКСАНДРОВА,
«Россельхозцентр» ФГБУн ЧР филиалĕн районти уйрăмĕн тĕп агрономĕ.

Механизаторсене пĕлме

«Трактор» уйăхлăх пуçланать

Хресченĕн чи хĕрӳ ĕç çи тапхăрĕ пырать: ырана юлмасăр вырлăх апачĕ çитеклĕ янтăламалла, вырма кантăкран шаккать – ăна тивĕçлипе хатĕрленсе çухатусемсĕр ирттермелле, кĕр аки çывхарать – ун пирки те шутламалла. Çак вăхăтра, паллах, ял хуçалăхĕнче тракторсемпе вĕсен прицепĕсемсĕр, хăй тĕллĕн çӳрекен ытти техникăсăр ĕçсене тивĕçлĕ пахалăхпа тата агротехника ыйтнă пек шутлă вăхăтра пурнăçлама çук. Анчах çакна курса-пĕлсе тăраканăн ку вăхăтра асăрханулăх пирки те манма юрамасть. Ĕçсене халăх йышлă хутшăнни тапхăрта çакă уйрăмах пĕлтерĕшлĕ.

Маларах каланине шута илсе республикăра çулленех август уйăхĕнче «Трактор» профилактика уйăхлăх-операци ирттересси йăлара. Иртнĕ кунсенче Чăваш Республикинчи Хăй тĕллĕн çӳрекен тата ытти техникăна пăхса тăракан патшалăх инспекцийĕпе Чăваш Республикин Шалти ĕçсен министерстви çурла уйăхĕн 1-мĕшĕнчен «Трактор» уйăхлăх-операци ирттересси пирки хушу кăларчĕç. Асăннă тапхăрта патшалăх техника надзор инспекцийĕн ĕçченĕсем çул-йĕр хăрушсăрлăх инспекцийĕпе пĕрле çынсен тата предприяти-организацисен харпăрлăхĕнчи тракторсемпе прицепсем тата хăй тĕллĕн çӳрекен ытти техника тĕлĕшпе уйрăмах тимлĕрех пулĕç. Тĕрĕслевсем вăхăтĕнче техникăна техосмотр тăратнине пăхасси, юсавсăр тата учета тăратман техникăпа ĕçе тухнине палăртасси, питех те кивелнĕ техникăна учетран кăларасси, техникăпа усă курнă çĕрте ĕç культурине ӳстересси малти вырăнта пулĕ.

Айăплисем тĕлĕшпе касару пулмĕ. Тупса палăртнă çитменлĕхсемшĕн вĕсен çирĕп явап тытма тивĕ.

С. НИКОЛАЕВ,
ЧР Гостехнадзорăн районти инспекторĕ.

Çĕнĕ çăкăр тата пушар хăрушсăрлăхĕ

Вырма «хĕрлĕ автансăр» ирттĕр

Вырма алăкран шаккать. Куç шăрçине сыхланă пек пăхса ӳстернĕ тырă-пулăна çухатусемсĕр пуçтарса кĕртесси – кашнин тĕп тĕллевĕ. Хĕрӳ тапхăрта пушарсем сехре хăпартни тата вĕсем çĕр ĕçченĕн тăрăшулăхне самантрах пысăк сиен кӳме пултарни пирки те манма юрамасть. Çавăнпа та паян эпир хамăр тĕпеле районти патшалăх пушар надзор уйрăмĕн инспекторне К. ПОПОВА калаçăва чĕнтĕмĕр.

– Константин Геннадьевич, вырмара çулленех хире тухнă техника, тырă типĕтмелли агрегатсем, типĕтсе янтăланă улăм, тырă склачĕсем çунса кĕлленĕ тĕслĕхсем пулаççĕ. Мĕнле пĕтĕмлетӳ тума пулать вĕсем тĕлĕшпе?

– Иртнĕ çулсенчи вырмара пушар тухни хамăр районта та пĕрре мар пулчĕ. Çакă малашлăха пăхса ĕçлекен, тăрăшакан çĕр ĕçченĕшĕн хăрушла ӳкерчĕк. Вырма вăхăтĕнче тухнă пушарсене тишкерсен «хĕрлĕ автанăн» сăлтавĕсем çулленех пĕр евĕр сыхланса юлни шухăшлаттарать. Вĕсем: вырмара усă сулăмпа усă курнă чух асăрханусăр пулни, ĕçе хутшăнакан техникăна пушар сӳнтермелли пирвайхи хатĕрсемпе çителĕклĕ комплектламанни, çиçĕм çапасран хӳтĕленменни, электрооборудование юсавлă тытманни, тырă типĕтмелли агрегатсене температура датчикĕсемпе тивĕçтерменни (çак сăлтавпа çулленех тырă типĕтнĕ вăхăтра вуншар тонна тырă çунса кĕлете кĕреймест) тата ытти те. Çаксене курса-пĕлсе тăнă çинчех ял хуçалăх производство кооперативĕсенче тата продукци тирпейлекен предприятисенче вырмара пушар хăрушсăрлăх правилисене сĕмсĕррĕн пăснине, патшалăх пушар надзорĕн районти уйрăмĕ калаçăмне-асăрхаттарнине шута хумаллине çулленех куратпăр, анчах... Кайран вара чавса çывăх та çыртма çук.

– Çывăх кунсенчех пĕрлешӳллĕ хуçалăхсем вырмана тухĕç. Анчах çакă паянччен мĕн туса çитерейменни çине алă сулмаллине пĕлтермест вĕт?

– Сирĕнпе пĕтĕмпех килĕшетĕп. Пушар хăрушлăхĕ хĕрӳ ĕç çирен катара тăтăр тесен çĕр ĕçченĕн ĕнер туса çитерейменнине паян пурнăçласси те пăрăнмалла мар. Вырмана хутшăнакансене – хуçалăхсен ертӳçисемпе специалисчĕсене, механизаторĕсемпе рядовой ĕçченĕсене – паян манăн çакăн пек сĕнӳсем парас килет:

– вырмана хутшăнакан ял хуçалăх техникине тата тырă типĕтмелли комплекссене пушар хăрушсăрлăх правилисене пăхăнса ĕçе хатĕрленĕ хыççăн вырăнти специалистсенчен тата ытти яваплă çынсенчен йĕркеленĕ комиссия ятарлă актпа йышăнсан çеç ĕçе кĕртме юрать;

– ĕçе явăçтаракан техникăна пушарпа кĕрешмелли пирвайхи хатĕрсемпе нормăпа палăртнă чухлĕ комплектламалла. Ку тĕллевпе кашни комбайн, машина-трактор, хирти е йĕтем çинчи агрегат çинче иккĕрен кая мар огнетушитель, икĕ кĕреçе, шăпăр, ятарлă ещĕкпе хăйăр, ятарлă шăнăçпа шыв пулмалла. «Хир карапĕсене» пушар сӳнтермелли пирвайхи хатĕрсемпе çителĕклĕ чухлĕ комплектламанни хуçалăхсемшĕн уйрăмах хаклă ларма пултарать.

– Вырма механизациленĕ майпа улăм пуçтарассипе те пĕр çыхăнура тăрать. Çуллен майлах хирсенче е фермăсем çывăхĕнче улăм çуннă тĕслĕхсем пулаççĕ. Ку хăрушлăхран пăрăнса иртме мĕн тумалла тата?

– Питĕ вырăнлă ыйту. Вырма тапхăрĕ тырăпа пĕрлех улăмпа та пуян. Пĕтĕмĕшле лару-тăрăва тĕрĕс хак парса хĕрӳ ĕç çине хутшăнакансемпе маларах пушар хăрушсăрлăх правилисемпе инструктажсем ирттермелле, вĕсене пушарпа пуçламăш самантра тĕрĕс кĕрешме вĕрентмелле. Çак тапхăрта улăм пуçтарса кĕртме те техника йышлă хутшăннăран ку ĕçре пушар хăрушсăрлăх правилисемпе килĕшӳллĕн двигательсен глушителĕсем çине хĕм сӳнтерекен устройствăсем вырнаçтарман техникăпа ĕçлемелле мар. Хуçалăх ертӳçисен хиртен, улăх-çарантан пуçтарăнса кĕлете, капан-урана кĕнĕ тырăпулăпа утă-улăм упранакан вырăнсенче, складсемпе ампарсенче хурал тăрассине йĕркелемелле. Вырма пыракан хирсенче хăмăл çунтарассинчен, кăвайт чĕртессинчен пурин те сыхланмалла. Комбайнсем çинче те, тырă алакан-типĕтекен агрегатсенче те ĕçлев узелĕсене çӳп-çапран тасатсах тăмалла.

Сăмах улăм пуçтарасси пирки пуçланнăран çакна та палăртса хăварам. Улăм пуçтарма тирпейлесси – вырмари пĕтĕм ответлă ĕç. Кунта та пушар хăрушсăрлăх правилисене тĕп вырăнта тытмасан инкек алăк умнех пырать. Çавăнпа та типĕ улăм патĕнче пирус туртмалла мар, улăм урисене пурне те пĕр çĕре вырнаçтарассинчен хăтăлмалла, вĕсене электропередача линийĕсенчен 15 метртан, çулсем хĕрринчен 20 метртан, çурт-йĕр таврашĕнчен 50 метртан кая мар аяккарах вырнаçтармалла. Утă-улăм хранилищисен алăкĕсене тăтăшах хупă тытмалла.

– Вырмара электричество вăйĕ те тĕп вырăнта. Кунти асăрханулăх пирки мĕн калатăр?

– Çĕнĕ тырă упранакан тата ăна тасатса-аласа типĕтекен вырăнсенче усă куракан электричествăпа ĕçлекен техника хатĕрĕсене вĕсене ĕçлеме çирĕплетнĕ яваплă çынсен ĕçе тĕплĕ тĕрĕслесе йышăнмалла. Вĕсемпе ĕçленĕ чух хăрушсăрлăх йĕркисене, пушар хăрушсăрлăх правилисене, ĕç технологине çирĕп пăхăнмалла. «Рассвет» агрофирмăра тырă типĕтмелли агрегатсем юсавлă марринчен тухнă вут-çулăмра темиçе тонна тырă юрăхсăра тухнăччĕ. Е. Андреев яч. хис. хуçалăхра тырă типĕтмелли напольнăй сушилка тырри-мĕнĕпех кĕлленнĕ тĕслĕх те пулчĕ.

Вырма вăхăтĕнче йĕтем çинче хуралсем тытасси пирки те манмалла мар. Кунта ĕçлекенсен валли пирус туртмалли ятарлă вырăн, алă айĕнчех хăйăрпа шыв, огнетушитель пулмалла.

Напольнăй сушилкăсем пирки çулленех асăрхаттарса тăратпăр, анчах чылай хуçалăхра вĕсене генераторсенчен кирпĕч стенапа уйăрмаççĕ, ГСМ юхнине «асăрхамаççĕ». Йĕтемсем çинчен калаçнă май, кунти тепĕр çивĕч ыйту вăл – çиçĕм çапасран сыхланмалли устройствăсем çине çителĕксĕр тимлĕх уйăрни. Йĕтем çине илсе пынă тырăна вăхăтра типĕтсе ĕлкĕрейменнипе вăл хĕрсе каять, çакă çиçĕм çапас хăрушлăха ӳстерет. Çавăнпа та унран сыхланмалли устройствăсене çук çĕрте кая юлмасăр лартмалла, юсавсăррисене çĕнетмелле.

А. ПЕТРОВ
калаçнă.

КонсультантПлюс
надежная правовая поддержка

Фирма Элис

В СИСТЕМЕ КОНСУЛЬТАНТПЛЮС - АРХИВ РЕШЕНИЙ АРБИТРАЖНЫХ СУДОВ ПЕРВОЙ ИНСТАНЦИИ

В систему КонсультантПлюс включен новый информационный банк "Архив решений арбитражных судов первой инстанции". Новшество содержит материалы арбитражных судов первой инстанции всех регионов России.

Новый банк размещен в онлайн-доступе, перейти к нему можно по ссылке из Стартовой страницы системы КонсультантПлюс. Новый информационный банк доступен всем сопровождаемым пользователям КонсультантПлюс, у которых есть любые информационные банки с решениями арбитражных судов различных инстанций из раздела "Судебная практика" (кроме ИБ "Подборки судебных решений" и ИБ "Судебная практика для бухгалтера").

Информацию в новом банке можно искать по тексту документа (с помощью строки Быстрого поиска) или по реквизитам решений (принявший орган, номер, дата). Банк будет регулярно пополняться новой информацией.

Новшество адресовано юристам и адвокатам, а также финансовым специалистам, работникам органов государственной власти и местного самоуправления, руководителям организаций.

Теперь с появлением информационного банка "Архив решений арбитражных судов первой инстанции" пользователи системы КонсультантПлюс получают доступ к огромному массиву судебной практики, в том числе всему спектру решений арбитражных судов всех инстанций:

- документы Конституционного Суда РФ, Верховного Суда РФ, Высшего Арбитражного Суда РФ в информационном банке "Решения высших судов";
- документы федеральных арбитражных судов (ФАС) всех 10 округов (в т.ч. по налоговым спорам) в информационных банках "ФАС всех округов" и "ФАС округа";
- документы всех 20 арбитражных апелляционных судов в информационных банках "Все апелляционные суды" и "Апелляционный суд";
- документы арбитражных судов первой инстанции всех регионов России в информационном банке "Архив решений арбитражных судов первой инстанции";
- решения судов общей юрисдикции разных субъектов РФ в информационных банках "Суды общей юрисдикции", "Суды Москвы и области", "Суды Санкт-Петербурга и Ленинградской области", "Суды Свердловской области".

Более подробную информацию о новом информационном банке "Архив решений арбитражных судов первой инстанции" можно узнать в региональном информационном центре Сети КонсультантПлюс ООО «Фирма «Элис» по адресу

:

г. Чебоксары, ул. Нижегородская, д.4
тел: 8 (8352) 62-35-15, 62-10-83,
«горячая линия» 40-66-07, 40-66-08;

Телепрограмма

с 30 июля по 5 августа 2012 года

ПОНЕДЕЛЬНИК, 30.07

ПЕРВЫЙ

5.00, 9.00, 12.00, 15.00, 18.00, 3.00 Новости
5.05 «Доброе утро»
9.20 «Контрольная закупка»
9.50 «Жить здорово!»
10.55 «Модный приговор»
12.25 Т/с «СЕРДЦЕ МАРИИ»
13.20 «Дневник Олимпиады»
14.00 Другие новости
14.25 «Понять. Простить»
15.20 «ЖКХ»
16.15 «Хочу знать»
17.00 Андрей Малахов в программе «Детектор лжи»
18.20 На XXX летних Олимпийских играх в Лондоне. Волейбол. Женщины. Россия - Доминиканская республика. Гандбол. Женщины. Россия - Великобритания. Дзюдо. Стрелковый спорт. Бокс. Теннис
20.00 «Пусть говорят»
21.00 «Время»
21.30 Т/с «ДОМ ОБРАЗЦОВОГО СОДЕРЖАНИЯ»
22.30 «Братья и звезды»
23.35 Х/ф «ХИЩНИК»
1.35, 3.05 Х/ф «СДОХНИ, ДЖОН ТАКЕР!»
3.25 Х/ф «ЛЮБОПЫТНЫЙ ДЖОРДЖ»

РТР

5.00 Утро России
9.00 Дневник XXX летних Олимпийских Игр
9.30 «С новым домом!»
10.15 «О самом главном»
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести
11.50 Т/с «ТАЙНЫ СЛЕДСТВИЯ»
12.50 «Люблю, не могу!»
13.50, 16.45, 4.45 Вести. Дежурная часть
14.50 Т/с «ЕФРОСИНЬЯ. ТАЕЖНАЯ ЛЮБОВЬ»
15.45 Т/с «КРОВИНУШКА»
17.50 Т/с «ЛАСТОЧКИНО ГНЕЗДО»
20.30 Спокойной ночи, малыши!
20.40 «Прямой эфир»
21.30 Т/с «САНТА ЛЮЧИЯ»
23.20 XXX летние Олимпийские игры в Лондоне
3.00 Т/ф «САНИТАРЫ-ХУЛИГАНЫ»

ЧУВАШИЯ

6.07-6.10, 6.35-6.41 Вести-Чăваш ен
7.07-7.10, 7.35-7.41 Утро Чувашии
8.07-8.10, 8.35-8.41 Утро Чувашии
11.30-11.50 Вести-Чăваш ен
14.30-14.50 Вести-Чувашия
17.30-17.50 Вести-Чăваш ен
19.40-20.00 Вести-Чувашия

КУЛЬТУРА

7.00 «Евроньюс»
10.00 «Наблюдатель»
11.15 Х/ф «ДЕМИДОВЫ»
13.45 Д/с «История произведений искусства». «Венера и Адонис»
14.10 Телеспектакль «ВИШНЕВЫЙ САД»
15.40, 19.30, 23.30 Новости культуры
15.50 Х/ф «МАРТИН ЧЕЗЛВИТ»
16.45 Д/ф «Князь Потемкин. Свет и тени»
17.15 П. И. Чайковский. Симфония №4
18.10, 1.40 Д/с «Как создавались империи. Греция»
19.00 «Секретные физики». Георгий Флеров
19.45 «Белая гвардия»
20.25 Х/ф «БЕЛАЯ ГВАРДИЯ»
21.15 Д/ф «Михаил Бонч-Бруевич. Первый красный генерал»
22.00 «Толерантность, или Жизнь с непохожими людьми».
22.30 Д/с «Чудеса Солнечной системы»
23.20 Д/ф «Камиль Писсарро»
23.50 Д/с «Архивные тайны». «Освобождение Парижа»
0.20 «Рождающие музыку». Скрипка
1.00 Мастер-класс. Александр Миндадзе
2.30 Д/с «История произведений искусства». «Людовик XIII принимает герцога Лонгвиля в орден Святого Духа»

НТВ

6.00 «НТВ утром»
8.05 Остросюжетный детектив «АГЕНТ ОСОБОГО НАЗНАЧЕНИЯ»
10.00, 13.00, 16.00, 19.00 Сегодня
10.20 «Профессия - репортер»
10.55 «До суда»
12.00 Суд присяжных
13.25 «Судебный детектив»
14.35 «Средь бела дня» с Виктором Набутовым
15.30, 18.30 Обзор. Чрезвычайное происшествие
16.20 «Прокурорская проверка»
17.40 «Говорим и показываем»
19.30 Т/с «МОСКВА. ТРИ ВОКЗАЛА»
21.25 Т/с «НАРКОТРАФИК»
23.15 Сегодня. Итоги
23.35 Т/с «ГЛУХАРЬ. ПРОДОЛЖЕНИЕ»
1.35 Д/ф «Мой ласковый и нежный май»
2.40 «В зоне особого риска»
3.10 Т/с «СКОРАЯ ПОМОЩЬ»
5.00 Т/с «ЧАС ВОЛКОВА»

ВТОРНИК, 31.07

ПЕРВЫЙ

5.00, 9.00, 12.00, 15.00, 18.00, 3.00 Новости
5.05 «Доброе утро»
9.20 «Контрольная закупка»
9.50 «Жить здорово!»
10.55 «Модный приговор»
12.25 Т/с «СЕРДЦЕ МАРИИ»
13.20 «Дневник Олимпиады»
14.00 Другие новости
14.25 «Понять. Простить»
15.20 «ЖКХ»
16.15, 4.25 «Хочу знать»
17.00 Андрей Малахов в программе «Детектор лжи»
18.25 «Между нами, девочками»
19.00 «Давай поженимся!»
20.00 «Пусть говорят»
21.00 «Время»
21.30 Т/с «ДОМ ОБРАЗЦОВОГО СОДЕРЖАНИЯ»
22.30 На XXX летних Олимпийских играх в Лондоне. Плавание. Фехтование. Стрелковый спорт. Теннис. Волейбол. Мужчины. Россия - Бразилия
3.05 Х/ф «СТЮАРТ ЛИТТЛ 2»

РТР

5.00 Утро России
9.00 Дневник XXX летних Олимпийских Игр
9.30 «С новым домом!»
10.15 «О самом главном»
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести
11.50 Т/с «ТАЙНЫ СЛЕДСТВИЯ»
12.50 «Люблю, не могу!»
13.50, 16.45 Вести. Дежурная часть
14.50 Т/с «ЕФРОСИНЬЯ. ТАЕЖНАЯ ЛЮБОВЬ»
15.45 Т/с «КРОВИНУШКА»
17.50 Т/с «ЛАСТОЧКИНО ГНЕЗДО»
20.30 Спокойной ночи, малыши!
20.40 «Прямой эфир»
21.30 Т/с «САНТА ЛЮЧИЯ»
23.20 XXX летние Олимпийские игры в Лондоне
3.00 «Честный детектив»
3.35 Т/с «ЗАКОН И ПОРЯДОК»
4.25 «Городок»

ЧУВАШИЯ

6.07-6.10, 6.35-6.41 Вести-Чăваш ен
7.07-7.10, 7.35-7.41 Утро Чувашии
8.07-8.10, 8.35-8.41 Утро Чувашии
9.30 Ирхи тĕпел («Утренний гость» на чувашском языке)
10.00-10.15 Актуальное интервью
11.30-11.50 Вести-Чăваш ен
14.30-14.50 Вести-Чувашия
17.30-17.50 Вести-Чăваш ен
19.40-20.00 Вести-Чувашия

КУЛЬТУРА

6.30 «Евроньюс»
10.00 «Наблюдатель»
11.15, 20.25 Х/ф «БЕЛАЯ ГВАРДИЯ»
12.05 «Полиглот»
12.50 Д/с «Чудеса Солнечной системы»
13.40 «Соавтор - жизнь. Борис Полевой».
14.10 Телеспектакль «ВИШНЕВЫЙ САД»
15.30 Д/ф «Фрэнсис Бэкон»
15.40, 19.30, 23.30 Новости культуры
15.50 Х/ф «МАРТИН ЧЕЗЛВИТ»
16.45 Д/ф «Князь Потемкин. Свет и тени»
17.15 Л. Бетховен. Концерт для скрипки с оркестром. Дирижер В. Федосеев. Солист Н. Цнайдер
18.00 Д/ф «Гюстав Курбе»
18.10, 1.55 Д/с «Как создавались империи. Греция. Эпоха Александра Македонского»
19.00 «Секретные физики»
19.45 «Белая гвардия»
21.15 Д/ф «Дело «Весна»
22.00 От Адама до атома. «Играет ли свита короля».
22.30 Д/с «Эволюция». «Опасная идея Дарвина. Часть 1-я»
23.50 Д/с «Архивные тайны». «Ядерные испытания на атолле Бикини. 1946 год»
0.20 Х/ф «ПОЛУРУССКАЯ ИСТОРИЯ»
2.40 Л. Грендаль. Концерт для тромбона с оркестром

НТВ

6.00 «НТВ утром»
8.05 Х/ф «АГЕНТ ОСОБОГО НАЗНАЧЕНИЯ»
10.00, 13.00, 16.00, 19.00 Сегодня
10.20 «Профессия - репортер»
10.55 «До суда»
12.00 Суд присяжных
13.25 «Судебный детектив»
14.35 «Средь бела дня» с Виктором Набутовым
15.30, 18.30 Обзор. Чрезвычайное происшествие
16.20 «Прокурорская проверка»
17.40 «Говорим и показываем»
19.30 Т/с «МОСКВА. ТРИ ВОКЗАЛА»
21.25 Т/с «НАРКОТРАФИК»
23.15 Сегодня. Итоги
23.35 Т/с «ГЛУХАРЬ. ПРОДОЛЖЕНИЕ»
1.35 Квартирный вопрос
2.35 «Живут же люди!»
3.05 Т/с «СКОРАЯ ПОМОЩЬ»
4.55 Т/с «ЧАС ВОЛКОВА»

СРЕДА, 01.08

ПЕРВЫЙ

5.00, 9.00, 12.00, 15.00, 18.00, 3.00 Новости
5.05 «Доброе утро»
9.20 «Контрольная закупка»
9.50 «Жить здорово!»
10.55 «Модный приговор»
12.25 Т/с «СЕРДЦЕ МАРИИ»
13.20 «Дневник Олимпиады»
14.00 Другие новости
14.25 «Понять. Простить»
15.20 «ЖКХ»
16.15, 4.30 «Хочу знать»
17.00 Андрей Малахов в программе «Детектор лжи»
18.20 На XXX летних Олимпийских играх в Лондоне. Прыжки в воду. Тяжелая атлетика. Спортивная гимнастика. Дзюдо. Велоспорт. Гребной слалом
20.00 «Пусть говорят»
21.00 «Время»
21.30 Т/с «ДОМ ОБРАЗЦОВОГО СОДЕРЖАНИЯ»
22.30 Среда обитания. «Как найти работу»
23.35 На XXX летних Олимпийских играх в Лондоне. Спортивная гимнастика. Фехтование. Теннис
0.55 Х/ф «500 ДНЕЙ ЛЕТА»
2.45, 3.05 Х/ф «КАПИТУЛЯЦИЯ ДОРОТИ»

РТР

5.00 Утро России
9.00 Дневник XXX летних Олимпийских Игр
9.30 «С новым домом!»
10.15 «О самом главном»
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести
11.50 Т/с «ТАЙНЫ СЛЕДСТВИЯ»
12.50 «Люблю, не могу!»
13.50, 16.45 Вести. Дежурная часть
14.50 Т/с «ЕФРОСИНЬЯ. ТАЕЖНАЯ ЛЮБОВЬ»
15.45 Т/с «КРОВИНУШКА»
17.50 Т/с «ЛАСТОЧКИНО ГНЕЗДО»
20.30 Спокойной ночи, малыши!
20.40 «Прямой эфир»
21.30 Т/с «САНТА ЛЮЧИЯ»
23.20 XXX летние Олимпийские игры в Лондоне
3.00 Т/ф «СМЕРТЕЛЬНЫЙ УДАР»

ЧУВАШИЯ

6.07-6.10, 6.35-6.41 Вести-Чăваш ен
7.07-7.10, 7.35-7.41 Утро Чувашии
8.07-8.10, 8.35-8.41 Утро Чувашии
11.30-11.50 Вести-Чăваш ен
14.30-14.50 Вести-Чувашия
17.30-17.50 Вести-Чăваш ен
19.40-20.00 Вести-Чувашия

КУЛЬТУРА

6.30 «Евроньюс»
10.00 «Наблюдатель»
11.15, 20.25 Х/ф «БЕЛАЯ ГВАРДИЯ»
12.05 «Полиглот»
12.50 Д/с «Эволюция»
13.55 «Секреты старых мастеров». Федоскино
14.10 Телеспектакль «СТРАНИЦА ЖИЗНИ»
15.40, 19.30 Новости культуры
15.50 Х/ф «МАРТИН ЧЕЗЛВИТ»
16.45 Д/ф «Князь Потемкин. Свет и тени»
17.15 И. Брамс. Концерт №2 для фортепиано с оркестром. Дирижер В. Федосеев. Солист Ф. Кемпф
18.10, 1.55 Д/с «Как создавались империи. Рим»
19.00 «Секретные физики». Аксель Берг
19.45 «Белая гвардия»
21.15 Д/ф «Исход»
22.00 От Адама до атома. «Подростки и родители. Война или мир».
22.30 Мировая премьера. Анна Нетребко, Петр Бечала, Нино Мачаидзе в опере Дж. Пуччини «БОГЕМА»
1.00 Д/ф «Сопротивление русского француза»
1.30 Д/ф «Мировые сокровища культуры»
2.45 Д/ф «О. Генри»

НТВ

6.00 «НТВ утром»
8.05 Х/ф «АГЕНТ ОСОБОГО НАЗНАЧЕНИЯ»
10.00, 13.00, 16.00, 19.00 Сегодня
10.20 «Профессия - репортер»
10.55 «До суда»
12.00 Суд присяжных
13.25 «Судебный детектив»
14.35 «Средь бела дня» с Виктором Набутовым
15.30, 18.30 Обзор. Чрезвычайное происшествие
16.20 «Прокурорская проверка»
17.40 «Говорим и показываем»
19.30 Т/с «МОСКВА. ТРИ ВОКЗАЛА»
21.25 Т/с «НАРКОТРАФИК»
23.15 Сегодня. Итоги
23.35 Т/с «ГЛУХАРЬ. ПРОДОЛЖЕНИЕ»
1.35 Дачный ответ
2.40 «Живут же люди!»
3.10 Т/с «СКОРАЯ ПОМОЩЬ»
5.00 Т/с «ЧАС ВОЛКОВА»

ЧЕТВЕРГ, 02.08

ПЕРВЫЙ

5.00, 9.00, 12.00, 15.00, 18.00, 3.00 Новости
5.05 «Доброе утро»
9.20 «Сердцу не прикажешь»
9.50 «Жить здорово!»
10.55 «Модный приговор»
12.25 Т/с «СЕРДЦЕ МАРИИ»
13.20 «Дневник Олимпиады»
14.00 Другие новости
14.25 «Понять. Простить»
15.20 «ЖКХ»
16.15, 4.20 «Хочу знать»
17.00 Андрей Малахов в программе «Детектор лжи»
18.30 «Давай поженимся!»
19.30 На XXX летних Олимпийских играх в Лондоне. Баскетбол. Мужчины. Россия - Бразилия. В перерыве - программа «Время»
21.30 Т/с «ДОМ ОБРАЗЦОВОГО СОДЕРЖАНИЯ»
22.30 На XXX летних Олимпийских играх в Лондоне. Плавание. Велоспорт. Фехтование. Настольный теннис
0.30 Х/ф «12 РАУНДОВ»
2.30, 3.05 Х/ф «УБИЙСТВО В ГРИНВИЧЕ»

РТР

5.00 Утро России
9.00 Дневник XXX Летних Олимпийских Игр
9.30 «С новым домом!»
10.15 «О самом главном»
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести
11.50 Т/с «ТАЙНЫ СЛЕДСТВИЯ»
12.50 «Люблю, не могу!»
13.50, 16.45 Вести. Дежурная часть
14.50 Т/с «ЕФРОСИНЬЯ. ТАЕЖНАЯ ЛЮБОВЬ»
15.45 Т/с «КРОВИНУШКА»
17.50 Т/с «ЛАСТОЧКИНО ГНЕЗДО»
20.30 Спокойной ночи, малыши!
20.40 «Прямой эфир»
21.30 Т/с «САНТА ЛЮЧИЯ»
23.20 XXX летние Олимпийские игры в Лондоне
3.00 Х/ф «КРИК О ПОМОЩИ»

ЧУВАШИЯ

6.07-6.10, 6.35-6.41 Вести-Чăваш ен
7.07-7.10, 7.35-7.41 Утро Чувашии
8.07-8.10, 8.35-8.41 Утро Чувашии
9.30 Азбука безопасности
9.40-10.15 Мир искусства. Праски Витти (на чувашском языке)
11.30-11.50 Вести-Чăваш ен
14.30-14.50 Вести-Чувашия
17.30-17.50 Вести-Чăваш ен
19.40-20.00 Вести-Чувашия

КУЛЬТУРА

6.30 «Евроньюс»
10.00 «Наблюдатель»
11.15, 20.25 Х/ф «БЕЛАЯ ГВАРДИЯ»
12.05 «Полиглот»
12.50, 22.30 Д/с «Эволюция»
13.50 Телеспектакль «СОЛНЦЕ НА СТЕНЕ»
15.40, 19.30, 23.30 Новости культуры
15.50 Х/ф «МАРТИН ЧЕЗЛВИТ»
16.45 Д/ф «Князь Потемкин. Свет и тени»
17.15 Концерт Красимиры Стояновой и БСО им. П. И. Чайковского. Дирижер В. Федосеев
18.00 Д/ф «Роберт Фолкон Скотт»
18.10, 1.55 Д/с «Как создавались империи. Рим»
19.00 «Секретные физики». Олег Лаврентьев
19.45 «Белая гвардия»
21.20 Д/ф «Навеки чужие»
22.00 «Страшно жить, или Современные фобии».
23.50 Д/с «Архивные тайны». «Трагедия на гонке в Ле-Мане. 1955 год»
0.20 Х/ф «СЫН ОХОТНИКА С ОРЛАМИ»
1.40 Д/ф «Мировые сокровища культуры»
2.45 И. С. Бах. Бранденбургский концерт №3

НТВ

6.00 «НТВ утром»
8.05 Х/ф «АГЕНТ ОСОБОГО НАЗНАЧЕНИЯ»
10.00, 13.00, 16.00, 19.00 Сегодня
10.20 «Медицинские тайны»
10.55 «До суда»
12.00 Суд присяжных
13.25 «Судебный детектив»
14.35 «Средь бела дня» с Виктором Набутовым
15.30, 18.30 Обзор. Чрезвычайное происшествие
16.20 «Прокурорская проверка»
17.40 «Говорим и показываем»
19.30 Т/с «МОСКВА. ТРИ ВОКЗАЛА»
21.25 Т/с «НАРКОТРАФИК»
23.15 Сегодня. Итоги
23.35 Т/с «ГЛУХАРЬ. ПРОДОЛЖЕНИЕ»
1.35 «Собственная гордость»
2.30 «Живут же люди!»
3.05 Т/с «СКОРАЯ ПОМОЩЬ»
5.00 Т/с «ЧАС ВОЛКОВА»

ПЯТНИЦА, 03.08

ПЕРВЫЙ

5.00, 9.00, 12.00, 15.00, 18.00 Новости
5.05 «Доброе утро»
9.20 «Контрольная закупка»
9.50 «Жить здорово!»
10.55 «Модный приговор»
12.25 Т/с «СЕРДЦЕ МАРИИ»
13.20 «Дневник Олимпиады»
14.00 Другие новости
14.25 «Понять. Простить»
15.20 На XXX летних Олимпийских играх в Лондоне. Волейбол. Женщины. Россия - Япония
17.00 «Жди меня»
18.20 На XXX летних Олимпийских играх в Лондоне. Тяжелая атлетика. Велоспорт. Батут. Мужчины. Стрелковый спорт
20.00 «Пусть говорят»
21.00 «Время»
21.30 «Большая разница»
22.30 На XXX летних Олимпийских играх в Лондоне. Плавание. Велоспорт. Тяжелая атлетика. Бокс
0.30 Х/ф «УНЕСЕННЫЕ»
2.10 Х/ф «КОРОЛЬ-РЫБАК»
4.45 «Львы атакуют»

РТР

5.00 Утро России
9.00 Дневник XXX летних Олимпийских Игр
9.30 «С новым домом!»
10.15 «О самом главном»
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести
11.50 Т/с «ТАЙНЫ СЛЕДСТВИЯ»
12.50 «Люблю, не могу!»
13.50, 16.45 Вести. Дежурная часть
14.50 Т/с «ЕФРОСИНЬЯ. ТАЕЖНАЯ ЛЮБОВЬ»
15.45 Т/с «КРОВИНУШКА»
17.50 Т/с «ЛАСТОЧКИНО ГНЕЗДО»
20.30 Спокойной ночи, малыши!
20.40 «Прямой эфир»
21.30 «Юрмала»
23.20 XXX летние Олимпийские игры в Лондоне
3.00 Горячая десятка
4.10 Х/ф «ПОЛИЦЕЙСКАЯ ИСТОРИЯ»

ЧУВАШИЯ

6.07-6.10, 6.35-6.41 Вести-Чăваш ен
7.07-7.10, 7.35-7.41 Утро Чувашии
8.07-8.10, 8.35-8.41 Утро Чувашии
9.30 Миниатюры Виктора Петрова. 4 часть
9.45-10.15 Телеюрă
11.30-11.50 Вести-Чăваш ен
14.30-14.50 Вести-Чувашия
17.30-17.50 Вести-Чăваш ен
19.40-20.00 Вести-Чувашия

КУЛЬТУРА

6.30 «Евроньюс»
10.00, 15.40, 19.30, 23.45 Новости культуры
10.20 Д/ф «Тайны Рождественского монастыря»
11.00 Важные вещи. «Общественный договор Жан-Жака Руссо»
11.15 Х/ф «БЕЛАЯ ГВАРДИЯ»
12.20 «Полиглот»
13.05 Д/ф «Чувствительности дар. Владимир Боровиковский»
13.50 Х/ф «НОВАЯ МОСКВА»
15.10 Д/ф «Хранители Мелихова»
15.50 Х/ф «МАРТИН ЧЕЗЛВИТ»
17.45, 1.55 Д/с «Удивительный мир Альбера Кана». «Европа на грани войны»
18.40 Д/ф «Исповедь балетмейстера»
19.45 «Виталий Соломин. Свой круг на земле...»
20.25 Виталий Соломин, Александр Потапов, Людмила Титова в спектакле «СВАДЬБА КРЕЧИНСКОГО»
22.50 Х/ф «Анастасия. Ангел русской эскадры»
0.05 Х/ф «РЕЦЕПТЫ АНТОНИИ»
2.50 Д/ф «Роберт Фолкон Скотт»

НТВ

6.00 «НТВ утром»
8.05 Х/ф «АГЕНТ ОСОБОГО НАЗНАЧЕНИЯ»
10.00, 13.00, 16.00, 19.00 Сегодня
10.20 Спасатели
10.55 «До суда»
12.00 Суд присяжных
13.25 «Суд присяжных. Окончательный вердикт»
14.35 «Средь бела дня» с Виктором Набутовым
15.30, 18.30 Обзор. Чрезвычайное происшествие
16.20 «Прокурорская проверка»
17.40 «Говорим и показываем»
19.30 Т/с «МОСКВА. ТРИ ВОКЗАЛА»
21.25 Т/с «НАРКОТРАФИК»
23.30 «Ахтунг, Руссиш!»
0.25 Х/ф «ВОПРОС ЧЕСТИ»
2.15 «Всегда впереди. Новосибирский государственный университет»
3.15 Т/с «СКОРАЯ ПОМОЩЬ»
5.00 Т/с «ЧАС ВОЛКОВА»

СУББОТА, 04.08

ПЕРВЫЙ

6.00, 10.00, 12.00, 18.00 Новости
6.10 М/ф «Трое из Простоквашино»
6.25 Х/ф «В ЗОНЕ ОСОБОГО ВНИМАНИЯ»
8.20 М/ф «Детеныши джунглей»
8.45 «Смешарики. ПИН-код»
9.00 «Играй, гармонь любимая!»
9.45 «Слово пастыря»
10.15 «Смак»
10.55 «Эпоха «Пьеха»
12.15 «Спасибо, жизнь!» Концерт Эдиты Пьехи
14.15 На XXX летних Олимпийских играх в Лондоне. Баскетбол. Мужчины. Россия - Испания
16.00 «Афган. Точка невозврата»
18.20 «КВН». Премьер-лига
19.55 «Кто хочет стать миллионером?»
21.00 «Время»
21.25 «Елена Исинбаева. Девушка с шестом»
22.30 На XXX летних Олимпийских играх в Лондоне. Легкая атлетика. Теннис. Женщины. Финал. Велоспорт. Тяжелая атлетика. Батут. Женщины. Футбол
1.30 Х/ф «ЛЮБОВЬ ЗЛА»
3.35 Х/ф «РЕВАНШ»
5.25 «Хочу знать»

РТР

6.10 Х/ф «НАЗНАЧЕНИЕ»
8.00, 11.00, 14.00, 20.00 Вести
8.25 «Сельское утро»
9.00 «Городок»
9.30 Дневник XXX летних Олимпийских Игр
10.05, 4.20 «Эдита Пьеха»
11.20 Вести. Дежурная часть
11.55 «Честный детектив»
12.25, 14.30 Т/с «ВЫЗОВ»
16.40 Субботний вечер
18.45, 20.30 Х/ф «У РЕКИ ДВА БЕРЕГА»
23.20 XXX летние Олимпийские игры в Лондоне
2.25 Х/ф «ПОЛИЦЕЙСКАЯ ИСТОРИЯ-2»

ЧУВАШИЯ

8.15-8.25 Вести-Чăваш ен
10.05 Для вас, любимые. Концерт по заявкам
10.50-11.00 Шевле («Солнечный зайчик» на чувашском языке)
14.20-14.30 Вести-Чувашия

КУЛЬТУРА

6.30 «Евроньюс»
10.00 Человек перед Богом. Таинство Евхаристии.
10.35 Х/ф «НЕОТПРАВЛЕННОЕ ПИСЬМО»
12.05 Х/ф «Анастасия. Ангел русской эскадры»
13.00 Красуйся, град Петров! Зодчий Александр Красовский.
13.25 «Вся Россия». Фолк-парад
14.05 Х/ф «БОЛЬШОЕ КОСМИЧЕСКОЕ ПУТЕШЕСТВИЕ»
15.05 М/ф «Малыш и Карлсон». «Карлсон вернулся»
15.45 Пряничный домик. Стеклодувы.
16.15 Незабываемые голоса. Юрий Гуляев
16.55 Х/ф «ОПАСНЫЙ ВОЗРАСТ»
18.20 «В честь Алисы Фрейндлих». Вечер в Доме актера
19.50 «Больше, чем любовь»
20.30 «Романтика романса». Светлана Безродная и «Вивальди-оркестр»
21.25 Х/ф «ЧЕРЧИЛЛЬ, ИЛИ НАДВИГАЮЩАЯСЯ БУРЯ»
23.00 «Величайшее шоу на земле. Марлен Дитрих»
23.40 Премьера. «СОРОК ПЕРВЫЙ». Спектакль МХТ имени А.П. Чехова
1.10 Брайан Ферри. Концерт-посвящение Бобу Дилану
1.55 Д/ф «Белые медведи на тонком льду»
2.45 М/ф «Кот и клоун»

НТВ

6.00 Т/с «СУПРУГИ»
8.00, 10.00, 13.00, 19.00 Сегодня
8.15 «Золотой ключ»
8.45 М/ф «Приключения барона Мюнхаузена»
9.00 «Развод по-русски»
10.20 Главная дорога
10.55 Кулинарный поединок с Оскаром Кучерой
12.00 Квартирный вопрос
13.25, 0.30 Т/с «ДОРОЖНЫЙ ПАТРУЛЬ»
15.20 Своя игра
16.15 «Прокурорская проверка»
17.20 Очная ставка
18.20 «Профессия - репортер»
19.25 «Луч Света»
19.55 «Самые громкие русские сенсации»
21.50 Ты не поверишь!
22.35 Х/ф «ПОСЛЕДНЯЯ ЛЮБОВЬ КИЛЛЕРА» ИЗ ЦИКЛА «ВАЖНЯК»
2.30 «Всегда впереди. Санкт-Петербургский Государственный морской технический университет»
3.25 Т/с «СКОРАЯ ПОМОЩЬ»
5.05 Т/с «ЧАС ВОЛКОВА»

ВОСКРЕСЕНЬЕ, 05.08

ПЕРВЫЙ

6.00, 10.00, 12.00 Новости
6.10 М/ф «Каникулы в Простоквашино»
6.25 Х/ф «СВИДЕТЕЛЬСТВО О БЕДНОСТИ»
7.45 «Служу Отчизне!»
8.20 М/ф «Тимон и Пумба»
8.40 «Смешарики. ПИН-код»
8.55 «Здоровье»
10.15 «Непутевые заметки»
10.35 «Пока все дома»
11.25 «Фазенда»
12.15 Х/ф «ВОРЫ В ЗАКОНЕ»
14.00 Х/ф «ДАВАЙТЕ ПОТАНЦУЕМ»
15.55 «Война допингов»
17.00 На XXX летних Олимпийских играх в Лондоне. Спортивная гимнастика. Теннис. Финалы. Стрелковый спорт. Синхронное плавание. Гандбол. Женщины. Россия - Черногория. Волейбол. Женщины. Россия - Италия
22.00 «Время»
22.20 «Мэрилин Монро. Невостребованный багаж»
23.30 Х/ф «7 ДНЕЙ И НОЧЕЙ С МЭРИЛИН»
1.20 Х/ф «КАК РАЗОБРАТЬСЯ С ДЕЛАМИ»
3.25 «Татьяна Васильева. Я умею держать удар»
4.25 «Хочу знать»

РТР

5.15 Х/ф «ЖИЗНЬ СНАЧАЛА»
6.50 Х/ф «ТРИ ДНЯ В МОСКВЕ»
9.30 Дневник XXX летних Олимпийских Игр. Неделя в городе
11.00, 14.00, 20.00 Вести
11.10, 14.30 Т/с «ВЫЗОВ»
15.05 Х/ф «СВОЙ-ЧУЖОЙ»
16.55 «Смеяться разрешается»
18.55, 20.30 Х/ф «У РЕКИ ДВА БЕРЕГА. ПРОДОЛЖЕНИЕ»
23.20 XXX летние Олимпийские игры в Лондоне
3.00 Х/ф «ПОЛИЦЕЙСКАЯ ИСТОРИЯ-3. СУПЕРКОП»

ЧУВАШИЯ

10.20-11.00 Вести-Чувашия. События недели

КУЛЬТУРА

6.30 «Евроньюс»
10.00 «Обыкновенный концерт с Эдуардом Эфировым»
10.35 Х/ф «АННУШКА»
12.00 «Без скидок на возраст». Борис Бабочкин.
12.40 М/ф «Мария, Мирабела». «Остров ошибок»
14.15 Д/ф «Белые медведи на тонком льду»
15.00 Пряничный домик. «Валенки да валенки...»
15.25 Легендарные постановки Рудольфа Нуреева. «Спящая красавица». Парижская национальная опера
16.55, 1.55 Д/с «Путешествия из центра Земли»
17.50 «Люди идут по свету». Концерт авторской песни в Государственном Кремлевском дворце
18.55 По следам тайны. «Была ли ядерная война до нашей эры? Индийский след».
19.40 Х/ф «В КРУГЕ ПЕРВОМ»
21.20 80 лет Владимиру Федосееву. «Маэстро, бис!»
22.05 Д/ф «Владимир Федосеев. Человек и оркестр»
23.00 Х/ф «КУС-КУС И БАРАБУЛЬКА»
1.35 М/ф «Королевский бутерброд». «В мире басен»
2.50 Д/ф «Рафаэль»

НТВ

6.05 Т/с «СУПРУГИ»
8.00, 10.00, 13.00, 19.00 Сегодня
8.15 «Русское лото»
8.45 Их нравы
9.25 Едим дома
10.20 «Бывает же такое!»
10.55 «Развод по-русски»
12.00 Дачный ответ
13.20 СОГАЗ - Чемпионат России по футболу 2012/2013. «Динамо» - «Спартак». Прямая трансляция
15.25 Следствие вели...
16.15 «Прокурорская проверка»
17.20 И снова здравствуйте!
18.30 «Профессия - репортер»
19.25 Чистосердечное признание
21.55 «Тайный шоу-бизнес»
22.55 Х/ф «ТАЙНА СМЕРТИ ОТЦА ВЕНЯ» ИЗ ЦИКЛА «ВАЖНЯК»
0.50 Т/с «ДОРОЖНЫЙ ПАТРУЛЬ»
2.45 «Живут же люди!»
3.15 Т/с «СКОРАЯ ПОМОЩЬ»
5.00 Т/с «ЧАС ВОЛКОВА»

Кил тата хушма хуçалăх

Çурла уйăхĕнчи ĕçсем

Сад-пахчаçăн уйăх календарĕ

Майĕпен çуллахи вăхăт вĕçленсе пырать. Кашни уйăх вара хăйне майлă илĕртӳллĕ. Сад-пахча, уй-хир, вăрман тĕрлĕ апат-çимĕçпе тулăх – пухса илме ан ӳркен кăна. Вĕри сывлăш температури майĕпен чакать, ир-каç вара самай сулхăн. Çакă уйрăмах 6, 13, 20 – 26-мĕшĕсенче палăрать. Кĕçех тыр-пул пуçтарас ĕç пуçланать. Умра – Илем кунĕ. Кăнтăрлаччен çулла, ун хыççăн кĕркунне теççĕ çак кун пирки халăхра.

Тулăх çимĕç йывăрăшĕпе усăннă туратсен тĕрев лартманнипе хуçăлма та ĕлкĕрчĕç. Çакă вара йывăça пысăк сиен кӳрет. Çавăнпа та улмуççисемпе грушăсене пĕр тăхтаса тăмасăр тĕрĕслемелле.

Çурла уйăхĕн 1 – 2-мĕшĕсем. Çак кунсем акма-лартма юрăхлă мар. Йывăç-тĕмĕсене тĕрлĕ сăтăрçăсемпе кĕрешес тĕллевпе сирпĕтмелле, тĕтĕмлемелле. Ытлашши туратсене вара касмалла.

Çурла уйăхĕн 3 – 5-мĕшĕсем. Сухан, тымарлă ӳсен-тăран лартма вăхăт. Йывăç-тĕм турачĕсене сыпмалла. Хĕлле валли тĕрлĕ çимĕç хатĕрлемелли хĕрӳ тапхăр. Минераллă удобренипе апатлантармалла, культиваци тума пуçламалла.

Çурла уйăхĕн 6 – 7-мĕшĕсем. Çак кунсенче акни-лартни юрăхлă мар. Пулнă çимĕçе пуçтарас хĕрӳ тапхăр пырать. Эмел тата эфир çăвĕллĕ культурăсене пухса илмелле.

Çурла уйăхĕн 8 – 10-мĕшĕсем. Çак тапхăрта кирек епле ӳсен-тăрана та лартаççĕ, уйăх календарĕпе килĕшӳллĕн улма-çырла йывăççисене апатлантарма сĕнеççĕ. Çиме юрăхлă кăмпа вăрманта йышлансах пырать.

Çурла уйăхĕн 11 – 12-мĕшĕсем. Ку вăхăтра йывăç-тĕм çинчи ытлашши туратсене касмалла, сăтăрçăсемпе кĕрешмелле, тĕрлĕ профилактика ĕçĕсене туса ирттермелле.

Çурла уйăхĕн 13 – 14-мĕшĕсем. Редис, çарăк йышши çимĕç лартма юрать. Ку вăхăтра çулнă курăк час типмест.

Çурла уйăхĕн 15 –19-мĕшĕсем. Акма-лартма юрăхсăр тапхăр. Çитес вăхăтра çак ĕçе пурнăçлама йăран хатĕрлемелле, сăтăрçăсемпе малалла кĕрешмелле. Хĕвел çавранăш тĕшши пулса çитет. Халĕ лартсан шăлан çырли, жимолость йывăççисем лайăх чĕрĕлеççĕ. Çĕр çырли куçармалла. Çурла уйăхĕн 17-мĕшĕ – çĕнĕ уйăх, акма-лартма, кăларма тăхтамалла.

Çурла уйăхĕн 20 – 22-мĕшĕсем. Нумай çул ӳсекен чечексем лартса хăвармалла. Тĕрлĕ çимĕç вăрлăхĕ управа хума юрăхлă. Вăрллă çимĕç йывăççисене лартмалла. Утă çулас тапхăр пырать. Газон касассипе те халĕ тимлемелле.

Çурла уйăхĕн 23 – 27-мĕшĕсем. Уйăх календарĕпе килĕшӳллĕн çак тапхăрта тымарпа ĕрчекен ӳсен-тăрана çĕнĕрен лартма е куçарма сĕнеççĕ. Улма-çырла, пахча-çимĕç консервăлама ăнăçлă тапхăр. Хăвăрт ӳсекен çимĕç лартмалла, сухан, ыхра, çĕр çырли аван чĕрĕлет. Çак кунсенче куçарса лартнă чечек лайăх ĕрчет. Улма-çырла йывăççисене апатлантармалла, сыпмалла.

Çурла уйăхĕн 28 – 31-мĕшĕсем. Акма-лартма юрăхсăр вăхăт. Сăтăрçăсемпе кĕрешмелле, йывăç-тĕмме касса тĕрĕс форма кĕртмелле, культиваци тумалла.

Халăх календарĕ

Çанталăк мĕнле пулĕ-ши?

Çурла уйăхĕнче аслатиллĕ çумăр пулни вăрăм кĕркунне пуласса пĕлтерет.

Çурла уйăхĕн 1-мĕшĕ – Макрида – çумăрлă пулчĕ пулсан кĕр те çапла пулать.

Çурла уйăхĕн 2-мĕшĕ – Илем – Питрав кунне кун пĕр сехет чухлĕ кĕскелет, Илем кунне икĕ сехет çухалать. Çапла вара вăхăт кĕр еннеллех сулăнать. Илем кунĕ çитсен пĕвене тимĕр туя янă теççĕ. Çакă ачасен шыва кĕрессинчен хăратать.

Çурла уйăхĕн 7-мĕшĕ – Анна – кăнтăрлачченхи çанталăк раштаврипе пĕр килет, хыççăнхи вара кăрлачрине пăхать. Уяр та ăшă кун сивĕ хĕл пуласса систерет. Çумăр çусан юрлă хĕл кунне кĕтмелле.

Çурла уйăхĕн 11-мĕшĕ – Палан – пĕрремĕш сивĕ пуçланать.

Çурла уйăхĕн 14-мĕшĕ – Пыл спасĕ – çак кун чĕкеç ăшă еннелле вĕçсе каять. Вăл çуркунне тата кĕркунне çитнине систерекенни.

Çурла уйăхĕн 15-мĕшĕ – Степан-Сеновал – авăн уйăхĕпе пĕр килет.

Çурла уйăхĕн 19-мĕшĕ – Пан улми спасĕ – малашнехи кĕлет пирки халĕ шухăшламалла.

Çурла уйăхĕн 21-мĕшĕ – Мирун-Çил хăвалакан – вăл çул çинчи тусана хăвалать, шăрăх çу кунĕ пирки тунсăхлать.

Çурла уйăхĕн 23-мĕшĕ – Лаврентти – шыв тӳлек пулсан хĕл те тӳлек килет. Çак кун шăрăх пулни сивĕ хĕле систерет.

Çурла уйăхĕн 27-мĕшĕ – Михали – çиллĕ кун пулсан кĕр йĕпе килет.

Çурла уйăхĕн 28-мĕшĕ – Успени – малтанхи карчăк ăшши пуçланать. Типĕ çанталăк тăрать пулсан кĕр вăрăм килет.

Халăх сăнанинчен.

«Россельхозцентр» пĕлтерет

Çĕр улми нематодипе кĕрешесси

Раççейре те, Чăваш çĕршывĕнче те çĕр улмине хисеплесе «иккĕмĕш çăкăр» тесе чĕнеççĕ. Ялта пурăнакан кашни ĕçчен çак культурăна, пĕрлешӳллĕ кооперативри пекех, хăйĕн килти хушма хуçалăхĕнче те тухăçлă туса илессишĕн ырми-канми тăрăшать.

Статистика çирĕплетĕвĕпе Раççейре пурăнакан кашни çын çулталăкне вăтамран 120 – 125 килограмм çĕр улми çиет. "Иккĕмĕш çăкăр" туса илес пĕтĕмĕшле калăпăшпа Раççей тĕнчере малтисен ретĕнче тăрать пулсан та, тухăç виçипе малта пыраканисенчен самай хыçалта. Юлашки çулсенче пирĕн хресченĕн çĕр улми тухăçĕ 20 çул каяллахинчен малалла каймарĕ. Çакăн тĕп сăлтавĕсенчен пĕри вăл – пирĕн çĕрсем фитосанитари тĕлĕшĕнчен начар пулни.

Çĕр улмин 30 ытла чирĕ пулни паллă. Вĕсем тухăçа 10 – 50 процент чухлĕ чакараççĕ. Колорадо нăррипе тымар хурчĕ (проволочник) «иккĕмĕш çăкăра» уйрăмах пысăк сăтăр кӳреççĕ.

Паян эпĕ çĕр улми нематоди çинче тĕплĕнрех чарăнса тăрас тетĕп. Мĕншĕн тесен çак чир çĕр улми тухăçне 25 процентран пуçласа 90 процент таран пĕтерме пултарать.

Глободерозăн (нематода пуçаракан чир) пуçламăш паллисене çĕр улми шăтсанах асăрхама пулать. Чир тĕллĕн-тĕллĕн пуçланать. Кунашкал вырăнти çĕр улми çеçкисем «йывăррăн» ӳсеççĕ, тунисем начар, час саралма пуçлаççĕ. Чир вăйлă аталаннă пулсан ӳсен-тăранăн вĕтĕ çĕр улми йышланать. Вĕсен вăтам виçи 15 – 45 грамран иртмест.

Çĕр улми нематодин цистисен пурăнăçлăхĕ пысăк: «иккĕмĕш çăкăр» туса илмен пусăсенче вăл 15 çул хушши пурăнайрать. Асăннă чирпе кĕрешмен лаптăксенче ăна пула 70 процент тухăç алла кĕрейместь. Практикăра тухăçа пач çухатнă тĕслĕхсем те пур. Нематода вăрлăх хатĕрлекен тата таварлăх çĕр улми туса илекен уйсене лексен çав хуçалăхсенче экономика енчен пысăк тăкак пулассы куç кĕрет.

2012 çул пуçланнă тĕле нематода чирне Чăваш Республикинчи 12 районта тупса палăртнă. Чирлĕ лаптăксем пурĕ 1229,38 гектарпа танлашаççĕ. Кунашкал тĕслĕх çĕр улмине тăтăшах пĕр вырăнта туса илекен килти хушма хуçалăхсенче уйрăмах нумай. Чи пысăк кăтарту Комсомольски районĕнче: 58 ялти 1343 килти хушма хуçалăхра пĕтĕмпе 300 гектара яхăн лаптăк çинче 100 грамм тăпрара нематода цистисен хисепĕ 25 çитет. Ку питĕ хăрушă пулăм. Чирлĕ çĕр лаптăкĕсем çавăн пекех Елчĕк районĕнчи 44 ялта (782 килти хушма хуçалăхра) пĕтĕмпе 150 гектар, Вăрнар районĕнчи 35 ялти (749 килти хушма хуçалăхра) пĕтĕмпе 180 гектар, Çĕмĕрле районĕнчи 32 ялти (79 килти хушма хуçалăхра) пĕтĕмпе 160 гектар пурри пире паллă. Сисчĕвлĕ лару-тăру çавăн пекех Хĕрлĕ Чутай, Муркаш, Канаш районĕсенчи ялсенче те сисĕнет.

Нематода сарăлнин тĕп çăл куçĕ – чирлĕ ана çинчен пухса илнĕ çĕр улми, ытти тымар çимĕç, унта акса ӳстернĕ калча. Çавăн пекех нематодăллă ана çинче усă курнă ĕç хатĕрĕсем те, ял хуçалăх техники те, çуса тасатман атă-пушмак та чир сарăлмалли çул-йĕр пулса тăраççĕ. Тĕпчевсем нематода çиллпе тата çумăр шывĕпе сарăлнине те палăртаççĕ.

Мĕн тумалла-ха çĕр улми нематодипе кĕрешме тăрсан? Чи малтанах 4–5 уйлă пусă çавранăшĕ тытма тăрăшмалла. «Иккĕмĕш çăкăра» пĕрре лартса ӳстернĕ ана çинче тепре 4 çул иртмесĕр лартасран сыхланмалла.

Чире пĕрремĕш çулах 50 процент таран чакарма пулăшакан культура – çĕр улми пуссинче пăрса йышши культурăсем акса çитĕтерни. Уйрăммăн илсен пусăсене нематодăран сиплениессипе люпин лайăх тухтăр шутланать. Çавăн пекех тырă акса çитĕтернĕ, технологие пăхăнса хура пусăра вырттарнă уйхирсем те нематодăна аталанма ура хураççĕ.

«Иккĕмĕш çăкăр» туса илес ĕçре нематодăна парăнман çĕр улми сорчĕсемпе анлă усă курни те – профилактика ĕçĕ. Пирĕн тăрăхра ку енчен «Жуковский ранний», «Пригожий-2», «Алмаз», «Фреско», «Сантэ», «Никита», «Рождественский», «Пушкинец» т. ыт. сортсемпе усă курни килти хушма хуçалăхсемшĕн вырăнлăрах тесе шутлатăп.

Çĕр улми нематодипе тивĕçлĕ кĕрешес тесен «иккĕмĕш çăкăр» лартса ӳстерекен уйсене, анасене вегетаци вăхăтĕнче сăнаса тĕрĕслесех тăрассине иккĕмĕш вырăна хăвармалла мар. Çавăн чухне çеç чире çийĕнчех асăрхаса, вăхăтра тивĕçлĕ ĕçсем туса ирттерсе пысăк сиенрен пăрăнма пулĕ.

Н. ВАСИЛЬЕВА,
Раççейри ял хуçалăх надзорĕн Чăваш Республикинчи управленийĕн специалисчĕ.

Эсир ыхра кăларнă-и?

Ыхра кăларас вăхăт та çитрĕ. Хăшĕ çумăрччен кăларма ĕлкĕрчĕ, теприсем вара тăхтаççĕ-ха. Çак ĕçе ытла кая хăвармалла мар. Нӳрĕк çителĕклĕ пулнипе типнĕ туналлă çимĕç тепĕр хут тымарланать. Вăрă хутаççиллисене кăштах лартма та юрать, енчен те пулса çитнисем тăкăнма пуçламан пулсан. Вĕсене тымарĕпе пĕрле кăларса хурсан та йăнăш пулмĕ, анчах та вăрă хутаççине ан хуçăр. Çапла майпа вăл ытларах пулса выртать. Вăрă хутаççи айне пусма е хут хурăр, пулса çитнисем хăйсемех тăкăнаççĕ.

Кăларнă ыхран тунисене 10 – 15 сантиметр чухлĕ хăварса касмалла та çирĕп çиппе çыхса çумăр лекмен çĕре çакмалла. Йăран çинче выртаканни час типмест. Лайăх типнĕ ыхра вара аван упранать. Хĕлле валли ăна типĕ çĕре хумалла, унсăрăн вăл тымарланать, кăвакарать.

Çимĕçе çуркуннечченех çирĕп усрассинче пĕр вăрттăнлăх пур. Ыхра пуçне ирĕлтернĕ хурт-хăмăр ăвăсĕ (воск) ăшне чиксе кăлармалла. Вăл пĕр самантрах сивĕнсе хытать. Çапла тунă çимĕçе картун курупкана хурса упрамалла.

Çурла уйăхĕнчи утарти ĕçсем

Çурла уйăхĕнче утарта хĕрӳ тапхăр пырать. Пур ĕçе те тĕрĕс тата вăхăтра пурнăçламалла. Хурт-хăмăр епле вĕçнине куллен сăнамалла. Çак вăхăтра вĕллерен ĕçлемен хуртсене (трутень) ĕçлекеннисем хăваласа кăлараççĕ. Пыл юхтарассине кая хăварни çемьене хавшатать, çавна май вĕсене апатлантарасси те вăрах тăсăлать. Çавăнпа та уйăхăн пĕрремĕш çуррине çак ĕçе пурнăçламалла. Юхтарнă хыççăн рамăсене каялла вĕллене лартса памалла. Пыл пухса илнĕ хыççăн икĕ эрнерен йăва хатĕрлемелле, ăна валли пыллă тата çăкăрлă рамăсем çителĕклĕ пулмалла. Вĕсем епле хĕл каçасси пысăк пахалăхлă апат çителĕклĕ пулнипе тата чир-чĕрпе кĕрешес ĕç пурнăçланипе тӳрремĕнех сыхăннă. Ытлашши рама халĕ вĕллере пулмалла мар. Çак тапхăрта хурт-хăмăр прополис ытларах кăларать, çемьене хĕлле сивĕ пуласран шăтăк-çурăк питĕрет.

Асанне сĕнĕвĕ паян та вырăнлă

Хĕлле кăчăрт-кăчăрт хăяр çийĕпĕр

Кашни кил хуçи хĕрарăмĕн апат-çимĕç хатĕрлессинче хăйне майлă вăрттăнлăх. Акă хăяр тăварлассипе кăна мĕн тĕрлĕ рецепт çук пулĕ. Эпĕ вара хамăн асанне сĕнĕвĕпе паян кунччен ăнăçлă усă куратăп. Маринадланă хăяр питĕ тутлă. Анчах та ăна валли вăхăчĕ чылай кирлĕ тата хăш чухне тимĕр хупăлча уçăлса кайни пăшăрхантарать. Тĕрлĕ салат хатĕрленĕ чухне сивĕ шывпа тăварланă кăчăрт-кăчăрт тутаракан хăяр самай техĕмлĕ, шăрши те питĕ ырă. Çапах та пĕри теприне чăрмантармасть теççĕ халăхра.

Паян эпĕ сире хам усă куракан икĕ рецептпа паллаштарасшăн. Кантăк савăта вĕтĕ хăярсем çуса тултаратăп, икĕ вĕçне те кăшт кăна касатăп. Пĕчĕккĕлле татнă çимĕç чылай кĕрет тата вăл хăвăллă пулмасть, турилкке çине кăларса хума илемлĕ, меллĕ. Савăт тĕпне укроп пуçĕ, хĕрлĕ пăрăç, ыхра, хура хурлăхан çулçи яратăп, çиеле вара юман çулçи хуратăп. Хăяра кăчăрт-кăчăрт тутараканни, çирĕп лартаканни кунта юман çулçи, ăна çакăнта хуни питĕ пысăк пĕлтерĕшлĕ. Унсăрăн тăварланă хăяр çемçе пулать. Виçĕ литр кĕрекен савăта 100 грамм чухлĕ тăвар хушатăп, ун хыççăн лĕп шыв яратăп. Вĕри шывпа хупăнакан хупăлчапа хуплатăп, тулли савăта пĕр кунлăх тепĕр майлă çавăрса лартатăп. Кайран сивĕ çĕре куçаратăп.

Тепĕр рецепт урăхларах. Хальхи вăхăтра кашниех пахчара иçĕм çырли лартса ӳстерме тăрăшать. Унăн çулçи те хăяр тăварланă çĕрте вырăнлă. Кантăк савăта кашни хăяра çулçăпа чĕркесе хуратăп, тăвар хушатăп, çиеле шыв яратăп. Кунта та пĕр йывăрлăх та çук. Усă курма меллĕ тата илемлĕ.

Çак икĕ сĕнӳри çимĕç те çирĕп пулать, хатĕрлеме вăхăчĕ нумай кирлĕ мар. Çакăн пек тăварланă хăяр винегрет тунă çĕрте техĕмлĕ. Туса пăхăр, хăвăр сĕнĕвĕрсене эсир те çырса пĕлтерĕр.

Н. ИВАНОВА.
Муркаш ялĕ.

Полици хроникинчен

Çуралнă кун нумайлăха асра юлĕ

Пирĕн район территорийĕнче мототехника хутшăннипе каллех инкек пулса тухрĕ. 19 çулхи каччă çĕрлехи вăхăтра Çеçмер ялне пырса кĕнĕ вырăнта квадроцикла тытса чараймасăр çултан пăрăнса каять. Рабица сеткăпа чиклĕнĕ пахчана кĕрсе каяймасть кăна – ăна тимĕр юпа «тытса чарать». Квадроцикл малалла ӳпĕннĕрен унăн водительне Муркашри тĕп больницăна леçеççĕ: сурăм шăммин мăй пайĕ аманать. Пассажира та тĕрлĕ сурансемпе больницăна хураççĕ.

Квадроциклăн хăвачĕ тракторăн хăвачĕпе танлашнине те каласа хăвармалла, ăна регистрацилемеллине те. Аманнă каччăсем иккĕшĕ те хăйсен юлташĕ патĕнче хăнара пулнă мĕн. Çĕрле вĕсен квадроциклĕпе каччăсем ларса тухнă пулнă.

Çапла вăл ашшĕ-амăшĕ çук вăхăтра ачи-пăчи çуралнă куна хăйсем пĕлнĕ пек паллă тусан. Аслисен хăйсен техникине те асăрхаса тăмалла, ачисене те, транспортпа çӳреме пĕлменскерсене тата унпа çӳреме права çуккисене, куçран вĕçертмелле мар. Хăрушсăрлăх пиçиххийĕсен тата мотошлемсем мĕн тума кирлине аса илтерсех тăмалла.

С. ИВАНОВ,
çул-йĕр хăрушсăрлăх патшалăх инспекцийĕн районти пуçлăхĕ.

Урама çĕр каçма хăварсан

Автомагнитола, бензин, машина ключĕсем – мĕн кирли пĕтĕмпех пĕр вырăнта пулнă «кукăр алăшăн». Тăватă урапаллă юлташне урама çĕр каçма хăварса çак япаласемсĕр юласса шутламан пулас хуçи. Ирпе тăнă çĕре юрать-ха машини вырăнтах ларнă унăн.

Вăрăлла ĕçе тишкерекен следовательсем пӳрне йĕрĕсене палăртса илнĕ. Уголовлă кодексăн 158 статйипе уголовлă ĕç пуçарма хатĕрленеççĕ.

«Шеф-поварсене» тытнă

Иртнĕ кунсенче Хыркасси ялĕнчи пĕр килте полицейскисем наркотик хатĕрлекенсене тытса чарнă: пĕри – Шупашкарта пурăнакан арçын, тепри – Вăрманкассинче. Иккĕшĕ те маларах судпа айăпланнăскерсем. Пур ăпăр-тапăра хутăштарса «апат» хатĕрлекен «шеф-поварсен» ĕç хатĕрĕсене экспертизăна янă. Уголовлă кодексăн 228 статйипе ĕç пуçарасси нумаях кĕттермĕ.

Аса илтеретпĕр, «Мăкăнь – 2012» ятпа иртекен ятарлă операци, çĕр-шыври пекех, пирĕн районта та майăн 14-мĕшĕнче пуçланнă. Вăл октябрĕн 31-мĕшĕччен пырать.

Пичете полицин районти уйрăмĕн материалĕсем тăрăх хатĕрленĕ.

Йĕрке хуралĕнче

Тимлĕх – çул çитменнисене

Июлĕн 16–26-мĕшĕсенче пирĕн район территорийĕнче «Подросток – лето» профилактика операцийĕ иртрĕ. Полицин районти пайĕн çул çитменнисемпе ĕçлекен сотрудникĕсем ăнăçсăр çемьесенче те, çул çитмен çамрăксем патĕнче те ытти чухнехинчен ытларах пулса йĕркене тĕрĕсленĕ. Çак тапхăрта виçĕ ашшĕ-амăшĕ ачисене воспитани парас тĕлĕшпе хăйсен тивĕçне йĕркеллĕ пурнăçламанран протоколсем çырма тивнĕ. Операци вăхăтĕнче икĕ çул çитмен ачана районти тĕп больницăн ача-пăча уйрăмне вырнаçтарнă. Полици сотрудникĕсем лавккасенче çул çитмен ачасене эрех-сăра е пирус сутнине те тĕрĕсленĕ. Çул çитменнисене сăра сутнă икĕ тĕслĕх тупса палăртнă.

Пирĕн район территорийĕнчи лагерьсенчи хăрушсăрлăха, çуллахи вăхăтра унта канакан ачасене йĕркене пăсассинчен асăрхаттарассипе Шалти ĕçсен министерствин районти уйрăмĕ тимлет. Çул çитменнисемпе ĕçлекен инспекторсем, патрульпе пост службин инспекторĕсем кашни кунах лагерьсенче пулаççĕ.

– Лагерьте кĕсье телефонĕсемпе усă курассин хăй евĕрлĕхĕ пирки, ытти япаласене çухалассинчен мĕнле упрасси пирки кашни смена пуçланасан калаçусем ирттеретпĕр. Ачасене хăйсем тĕллĕн лагерь территорийĕнчен тухса каймалла маррине, кашнинех харпăр хăйне хăрушсăрлăхпа тивĕçтермеллине асăрхаттарсах тăратпăр. Ытти тĕрлĕ преступленисем тăвассинчен, йĕркене пăсассинчен асăрхаттарас тĕллевпе Уголовлă кодекси статьясемпе те паллаштаратпăр, – пĕлтерет çул çитмен ачасемпе ĕçлекен районти инспектор Инга Игнатьева.

Кашни сменăрах район территорийĕнчи пилĕк лагерьте пурĕ пин ытла ача каннине шута илсен ĕç калăпăшĕ питĕ пысăк пулни паллă. Ку таранччен лагерьсенче йĕркене пăсни пулман-ха. Малалла та çаплах пултăрччĕ.

Н. НИКОЛАЕВА.

Çул çинчи хăрушсăрлăхшăн

Мототранспорт тĕрĕслев ыйтать

Çул-йĕр хăрушсăрлăхĕн патшалăх инспекцийĕн районти пуçлăхĕ С. Иванов пĕлтернĕ тăрăх 2012 çулхи июлĕн 18-мĕшĕ тĕлне пирĕн районта скутерсемпе çыхăннă 2 инкек пулнă. Иккĕшĕнче те скутер водителĕсем суранланнă. Республикăра вара скутерсемпе тата мопедсемпе çыхăннă ку таранччен 43 авари пулса иртнĕ, вĕсенче 53 çын аманнă.

Çулсеренех мототранспорт хатĕрĕсене эксплуатацилени тапхăрта çулсем çинчи йĕркелĕхе сыхлакан инспекторсем техникăн çак тĕсне тĕрĕслесе йĕркене пăснине сахал мар тупса палăртаççĕ. Çак транспорт хатĕрĕсем е техника тĕлĕшпе юсавлă мар, е вĕсене палăртнă йĕркепе çул-йĕр хăрушсăрлăх инспекцийĕнче регистрацилемен. Йĕркене пăснă тĕслĕхсенчен ытларахăшĕ – 87 процент таранах – районсенче тупса палăртнисем.

Шыраври мототранспорт хатĕрĕсене тупса палăртас, çакăн евĕр транспорта вăхăтра утилизацилес тĕлĕшпе, вĕсене кирлĕ пек регистрацилени не çирĕплетме е регистрацилемеллине тупса палăртас тĕллевпе июлĕн 2–11-мĕшĕсенче, республикăри пекех, пирĕн районта та «Мото» вунă кунлăх иртрĕ. Вăл Муркаш районĕнче ку тĕллевпе асăрхаттару мероприятийĕсене тăсмаллине кăтартса панă. Çавăнпа та июлĕн 18–31-мĕшĕсенче «Мото» малалла пырать.

Н. ДИМИТРИЕВА.

В среду, 1 августа 2012 года, с 8 часов утра в с. Юськасы Моргаушского района состоится церемония освящения Церкви Вознесения Христова Владыкой Чебоксарско-Чувашской Епархии, где примут участие многие духовные служители, церковный хор, местные, районные руководители, гости. Приглашаются все.

* * *

Стоматологический кабинет ООО «Вита Дент» предоставляет 5% скидку пациентам из районов (при предъявлении паспорта): на лечение зубов, частично съемный протез, полный съемный протез.
Телефон: 8(8352)41-72-90. Адрес: г. Чебоксары, ул. М. Павлова, 64, остановка «Дом ветеранов». 2-3.

ЮВЕЛИРНАЯ МАСТЕРСКАЯ:
– ремонт и изготовление ювелирных изделий из золота и серебра;
– скупка золота (цена за 1 г 850 руб.), старинных монет.
Адрес: в здании Дома быта.
Тел.: 8-927-668-85-01. 6-10.

Продаем: доски 25-50 мм (обрезные, необрезные), брус любого сечения, жерди, подтоварник. Изготовим на заказ: срубы, беседки любого размера. Цена договорная, доставка по району бесплатно. Тел.: 8-927-667-28-32, 8-919-679-18-11. 13-20.

В Москву и Московскую обл. требуются
ФАСОВЩИЦЫ, ГРУЗЧИКИ
Питание, проживание — БЕСПЛАТНО.
Вахта. Выезд группами до предприятия.
Гарантии.
З/п 25 000 – 35 000 руб.
Тел.:8(8352)29-80-30, 29-50-30. 3-3.

пластиковые ОКНА
Немецкое качество
Окна STAR
6-камерный профиль ПО ЦЕНЕ 3-камерного
подробности по телефонам:
скидки до 35%
8-9603101816
Пенсионерам доп. скидки
Офис продаж в здании рынка с.Моргауши
Окна стали дешевле...

Прогноз погоды

	суббота 28 июля				воскресенье 29 июля				понедельник 30 июля				вторник 31 июля			
Местное время	04:00	10:00	16:00	22:00	04:00	10:00	16:00	22:00	04:00	10:00	16:00	22:00	04:00	10:00	16:00	22:00
Облачность %																
Температура °C	+14	+20	+23	+17	+13	+19	+22	+16	+11	+20	+23	+19	+16	+23	+28	+22
Давление мм	746	747	748	749	750	751	751	751	751	751	749	748	746	745	744	743
Влажность %	94	63	47	62	80	59	44	63	89	55	50	66	72	54	44	59
Ветер м/сек	3	4	4	3	3	3	3	3	2	2	2	3	4	6	5	4
	С	С	С	С	С	С	С	С	С-З	С	С-З	З	З	З	С-З	З
Солнце восход / заход		04:51	21:07			04:53	21:05			04:55	21:03			04:56	21:01	
Луна восход / заход		16:55	-			18:01	00:32			18:54	01:32			19:34	02:44	
фаза																

ВЫ ЗВОНИТЕ – МЫ ПРИВЕЗЕМ: цемент, блоки керамзитобетонные, профнастил, профили, трубы, уголки, утеплители, гипсокартон, поликарбонат, теплицы и многое другое. Адрес: д. Рыкакасы, т.ц. «Лотос».
Тел.: 8-917-661-02-32. 5-10.

Продаем пропаренные керамзитобетонные блоки, цемент, керамзит. Адрес: с. Моргауши, «Агропромснаб». Тел.: 8-905-340-07-78. 7-10.

Администрация Моргаушского района сообщает о предоставлении земельных участков

Администрация Моргаушского района сообщает о предоставлении земельного участка в собственность из категории «земли населенных пунктов» с кадастровым номером 21:17:060101:5, местоположение: Чувашская Республика, Моргаушский район, Большесундырское сельское поселение, д. Токшики, земельный участок расположен в центральной части кадастрового квартала 21:17:060101 для ведения личного подсобного хозяйства, площадью 3261 кв.м.

Заявки принимаются в течение месяца с даты опубликования объявления по адресу: 429530, село Моргауши, улица Мира, дом 6 (здание администрации), кабинеты № 312 и 317, с 8-00 час. до 17-00 час. ежедневно, кроме выходных дней. Телефон для справок: 62-2-66.

* * *

Администрация Моргаушского района сообщает о предстоящем предоставлении ОАО «Мегафон» земельного участка на праве аренды из категории «земли сельскохозяйственного назначения» с кадастровым номером 21:17:220701:282, местоположение: Чувашская Республика, Моргаушский район, Чуманкасинское сельское поселение, д. Одаркино, под строительство антенно-мачтового сооружения, площадью 100 кв.м.

Возражения и претензии принимаются в течение месяца с даты опубликования объявления по адресу: 429530, село Моргауши, улица Мира, дом 6 (здание администрации), кабинеты № 312 и 317, с 8-00 час. до 17-00 час. ежедневно, кроме выходных дней. Телефон для справок: 62-2-66.

Пĕлтерӳсем. Объявления

ПИЛОМАТЕРИАЛЫ: ЛЮБОЙ РАЗМЕР 3-10.
ТЕЛ.: 8-903-346-40-58.

ОКНА И ДВЕРИ
окна ПВХ-VEKA, стальные двери от простых до элитных, от дешевых до дорогих. 4-5.
Гарантия 3 года.
Кредит, рассрочка. Все под ключ.
Адрес: г. Ядрин, ул. 50 лет Октября, д. 78.
Тел.: 8-961-344-53-47, 8(83547)23-2-96.

* * *

ГРАВМАССА, ЩЕБЕНЬ (доломитовый, гранитный, известковый), КЕРАМЗИТ, ПЕСОК (речной, карьерный), БЕТОН с доставкой до 30 т. за 1 рейс.
Тел.: 8-927-668-70-15, 38-70-15. 13-18.

* * *

Требуются разнорабочие на север, монтеры пути с обучением краткосрочных курсов в г. Алатыре, обучение бесплатно. Тел.: 8-927-858-04-29.

* * *

Требуются рабочие на уборку картофеля и повар. Тел.: 8-910-391-98-12. 1-2.

* * *

Продаю песок, гравмассу, бой кирпича, керамзитоблоки, с доставкой. Тел.: 8-905-347-99-15, 67-66-95. 3-5.

* * *

Продаю: кирпич одинарный М-100; М-125; М-150; керамический полуторный М-125; двойной керамический; силикатный белый, желтый; КББ р-р 20х20х40; красный половняк, некондиция, гравмассу, керамзит. Доставка и разгрузка на манипуляторе. Документы.
Тел.: 8-903-358-20-97, 8(8352)44-20-97. 4-12.

* * *

ПЛАСТИКОВЫЕ ОКНА от производителя. Кредит, рассрочка, скидка до 35%, пенсионерам дополнительная скидка. Каждое седьмое окно в подарок и замок на ручках окон. Шестикамерный профиль по цене трехкамерного. Замер и доставка бесплатно. Прием заказов: с. Моргауши, ул. Гагарина, 16а.
Тел.: 8-917-662-71-65, 8-917-662-71-64. 3-12.

Ĕне, вăкăр, пĕчĕк пăру, сурăх туянатăп.
Тел.: 8-905-343-60-63. 2-10.

* * *

Продается трактор МТЗ-80 1979 года выпуска, в хорошем рабочем состоянии. Кабина маленькая.
Тел.: 8-906-130-91-27, 8-902-660-82-38. 2-2.

* * *

Продаю или меняю однокомнатную квартиру новой планировки (индивидуальное отопление, 47,6 кв. м.) на двух или трехкомнатную квартиру. Тел.: 8-927-843-24-10.

* * *

Требуются рабочие на уборку картофеля и тракторист. Нижегородская область, Спасский район.
Тел.: 8-902-687-01-77.

* * *

Большесундырскому райпо срочно требуется электрик, с группой допуска. Обращаться в отдел кадров райпо, телефон: 69-5-46. 1-2.

* * *

ИЗВЕЩЕНИЕ О СОГЛАСОВАНИИ ПРОЕКТА МЕЖЕВАНИЯ ЗЕМЕЛЬНОГО УЧАСТКА

Настоящим извещением уведомляем участников долевой собственности на земельный участок с кадастровым номером 21:17:121301:1, о месте и порядке ознакомления с проектом межевания земельного участка, образованного в счет земельной доли. Предметом согласования являются размер и местоположение границ выделяемого земельного участка.

Заказчиком проекта межевания является: Башмакова Зинаида Георгиевна, адрес: Чувашская Республика-Чувашия, Моргаушский район, Ярабайкасинское сельское поселение, д. Иштереки, ул. Новая, д. 2.

Проект межевания земельных участков подготовлен кадастровым инженером Николаевым А.В., номер квалификационного аттестата 21-11-68. Почтовый адрес и адрес электронной почты, по которым осуществляется связь с кадастровым инженером: 429530, Чувашская Республика-Чувашия, Моргаушский район, с. Моргауши, ул. Ленина, д. 41/5. E-mail:arshin21@yandex.ru

Кадастровый номер исходного земельного участка 21:17:121301:1. Адрес местоположения: Россия, Чувашская Республика-Чувашия, Моргаушский район, Ярабайкасинское сельское поселение, общей площадью 1,31 га.

С проектом межевания земельных участков можно ознакомиться по адресу:429530, Россия, Чувашская Республика-Чувашия, Моргаушский район, с. Моргауши, ул. Ленина, д. 41/5.

Обоснованные возражения после ознакомления с проектом межевания относительно размера и местоположения границ земельных участков принимаются в течение 30 дней со дня опубликования данного извещения по адресу: Чувашская Республика-Чувашия, с. Моргауши, ул. Ленина, д. 41/5. Чувашская Республика-Чувашия, г. Чебоксары. пр. Московский, д. 37, филиал ФГБУ «ФКП Росреестр».

* * *

Поправка. В газете «Çĕнтерӳ ялавĕ» № 101 (7955) от 14.12.2011 г. в извещении о согласовании проекта межевания земельных участков в конце пятого абзаца добавить «а также в орган кадастрового учета, расположенного по адресу: Чувашская Республика, г. Чебоксары, Московский пр-т, 37».

Муркаш районĕнчи «Çĕнтерӳ ялавĕ» хаçат

УЧРЕДИТЕЛЬСЕМ:
Чăваш Республикин Культура, национальноçсен ĕçĕсен, информаци политикин тата архив ĕçĕн министерстви.
ЧР Культура, национальноçсен ĕçĕсен, информаци политикин тата архив ĕçĕн министерствин «Муркаш районĕн «Çĕнтерӳ ялавĕ» хаçат редакцийĕ» автономи учрежденийĕ.

Тĕп редактор А.И. ТИХОНОВ.

АДРЕС: 429530, Чăваш Республики, Муркаш ялĕ, Мир урамĕ, 9А çурт.
ТЕЛЕФОНСЕМ: тĕп редактор - 62-1-36, яваплă секретарь - 62-2-82, бухгалтери - 62-1-35, пайсем: общество пурнăç пайĕ - 62-2-82, экономика тата социаллă пурнăç пайĕ - 62-1-38.
Факс: 62-1-36. E-mail: morpress@cbx.ru, redaction@cbx.ru

Çыхăну, информаци технологийĕсен тата массăллă коммуникаци сферине пăхса тăракан Федераллă службăн Чăваш Республикипе – Чăваш Енпе ĕçлекен управленийĕ 2009 çулхи раштавăн 7-мĕшĕнче ПИ ТУ 21-00073 № регистрациленĕ.

Калăпăшĕ 2 пичет листи.
Ал çырăвĕсене рецензилемеççĕ, каялла тавăрса памаççĕ, 2 страницăран пысăкраххисене йышăнмаççĕ.
Рекламăпа пĕлтерӳсен чăнлăхĕшĕн вĕсене паракансем яваплă.

ИЗДАНИ ИНДЕКСĔ: 54822.
Хаçат юн тата шăмат кунсерен тухать.
Номер дежурнăйĕ Белов А.П.
Пичете панă 27.07.2012 ç.
Пичете памалли вăхăт: графикпа – 17 сех. 20 мин., чăннипе – 17 сех. 20 мин.
Заказ Тираж 4493.

Номер набран и сверстан в АУ ЧР «Редакция Моргаушской районной газеты «Çĕнтерӳ ялавĕ», отпечатан в типографии ГУП "ИПК "Чувашия": 428019 г. Чебоксары, пр. И. Яковлева,13. Качество печати соответствует оттискам, предоставленным редакцией.